

SZAKDOLGOZAT

Purák Daniella

2025

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet
Vadgazda mérnöki alapképzési szak

A lakosság hozzáállásának és véleményének vizsgálata a városban megjelenő vadfajokkal kapcsolatban

Belső konzulens: Dr. Bíró Zsolt,
egyetemi docens

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Vadgazdálkodási és
Természetvédelmi Intézet, Vadbiológia és
Vadgazdálkodási Tanszék

Készítette: Purák Daniella

Gödöllő

2025

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
1.1 Hipotézisek rövid ismertetése	4
2. Szakirodalmi áttekintés	6
2.1. Városi vadgazdálkodás	6
2.2. A lakosság hozzáállása a városi vaddisznókhoz	8
2.2.1. Európai felmérések	8
2.2.2. Hazai kutatások	9
2.2.3. Internetes cikkek.....	10
2.3. Vadkár	11
2.4. A vadászat társadalmi elfogadottsága	11
2.5. A vaddisznó (Sus Scrofa)	12
2.6. A városi környezet vonzereje a vaddisznók számára	12
3. Anyag és módszer	14
3.1. A vizsgált területek	14
3.1.1. Tahitótfalu.....	14
3.1.2. Szentendre	14
3.1.3. Budapest III., II., illetve XII. kerülete	14
3.2. Kérdőíves felmérés módszertana	15
3.3. A kérdőív kérdései, és azok összeállításának indoklása	16
3.4. Kérdőíves felmérés terjesztésének folyamata	16
3.4.1. Terjesztési csatornák, illetve a célcsoportok.....	16
3.4.2. Időkeret és válaszadási arány növelésére tett lépések.....	16
3.4.3. Nehézségek és megoldásuk a terjesztés során	17
4. Eredmények	18
4.1. Demográfiai kérdések	18
4.2. Vaddisznó megítélése.....	19
4.3. Vaddisznó okozta károk és azok mértéke, illetve típusai a lakosság szemszögéből.....	25
4.4. A vaddisznók eltávolítása, illetve kilövésük támogatottsága.....	27
5. Következtetések és javaslatok	30
5.1. A kérdőíves felmérés eredményeinek összevetése a felállított	30
hipotézisekkel.....	30
5.2. Az eredmények összevetése a szakirodalomban fellelhető eredményekkel.....	31
5.3. Általános következtetések	32

6. Összefoglalás	34
7. Irodalomjegyzék.....	35
8. Ábrajegyzék.....	38
9. Mellékletek.....	39
1. számú melléklet: A témakörben megjelent és felhasznált cikkek jegyzéke.....	39
(a teljesség igénye nélkül)	39
2. számú melléklet: Google Forms kérdőív	40
3. számú melléklet: Kérdőív adatkezelési tájékoztatója	43
10. Nyilatkozatok.....	46

1. Bevezetés

A Dunakanyarban felnőve sosem volt ismeretlen számomra a vadak jelenléte, hiszen rengeteget kirándultam az erdőben, sétáltam a Duna-parton, és akarva-akaratlanul, főleg sötétedéskor vadakba botlottam. Leányfalu és Tahitótfalu között a 11-es úton gyakorta szaladt át előttem őz, szarvas, vagy Visegrádon a hegy lábánál túrtak a vaddisznók a főúttól pár méterre. Az utóbbi 5 évben azonban a találkozások egyre sűrűsödtek. Már nem csak szürkületben a Duna-parton tűnt fel egy-egy vadnak látszó árny, hanem fényes nappal találkoztam vaddisznóval, aki ügyet sem vetve rám kocogott tovább. Láttam szintén vaddisznót átúszni a Dunán Pócsmegyerről Tahiba a délelőtti órákban, gímszarvas rudlit békésen pihenni a 11-es főút közvetlen közelében fekvő ártéri erdőfoltban, bicikliút mellett nyugodtan lakmározó őzeket Leányfalun. Minden egyes ilyen találkozás alkalmával felvetődött bennem a kérdés, hogy ez vajon még természetes jelenség-e a főváros 30 kilométeres vonzáskörzetében, vagy már egy lakosságot is nagyban érintő probléma veszi kezdetét?

Az utóbbi években Szentendrén és Budapesten szintén sokat hallani a lakosság részéről, hogy félnek hazamenni a város hegy felőli oldalán az ott tanyázó vaddisznó kondák miatt, és a témában nagyon megoszlanak a vélemények. Szakdolgozatom témájában ezt a véleménykülönbséget szeretném vizsgálni, hogy a várostól távolodva akár csak 30 kilométert, mennyire különbözik a lakosság hozzáállása és véleménye a különböző településtípusokon a „hirtelen” megjelenő és akár letelepedő nagyvadak, különösképp a vaddisznó tekintetében. A kérdéskör aktualitását mi sem tükrözi jobban, mint az elmúlt években a témában egyre gyakrabban megjelenő internetes szalagcímek, cikkek:

- „Vaddisznók és rókák a városban: jobban tűrik a stresszt és nem félnek”,
- „Vaddisznók a városban: egyelőre nincs konkrét megoldási javaslat”,
- „Urbanizált vaddisznók a hegyvidéken”,
- „Miért kell kilőni a városba tévedő vaddisznót? Itt van a válasz”,
- „Városlakó vaddisznók nyomában”,
- „Vadonéló állatok a városban: valóban egyre gyakoribb vendégeink?”,
- „A városi vaddisznók jobban tűrik a stresszt, és van, ahol most ők állnak nyeresre”,
- „Vadak a város szélén”,

- „Vaddisznók császkáltak a Rózsadombon”,
- „Vaddisznóveszély Budapesten: szakértő tanácsai mindenkinek”
- „A villamoson utazók szeme láttára lőttek ki vaddisznókat Budán, de senki nem tudja, hogy ki, a rendőrség nyomoz”.

Ahhoz, hogy a jelenség hátterét feltérképezzük, először vizsgáljuk meg a város és természet kapcsolatát.

A város fogalma ahány országban járunk, mindenhol eltérő jelentéssel bír. Egy dologban azonban hasonlítanak, miszerint valamilyen központi szerepet töltenek be (Heltai & Szócs, 2008). Ebbe a mondatba kapaszkodva felmerül a kérdés, hogy manapság csak a lakosság számára jelentenek-e központi szerepet a városok? Az emberek életében az állatok már a kezdetek kezdetétől jelen voltak, ám a városiasodás megjelenésével egy szakadék alakult ki a természetes közeg és a monumentális építmények, a betonrengeteg között. A generalista vadfajok, ahogy nevük is mutatja, megtalálták „pozitívumot” a városi életben, legyen szó az emberek által termelt hulladékról-mint táplálék, vagy az építkezési technológiákban rejlő lehetőségekről- tetőszerkezet, mint védett búvóhely. A városba költözött lakosság igényli a természet - azon belül az állatok – közelségét. Ezt az űrt háziállatok tartásával pótolja, ám más kérdés, hogy egy vadállat hirtelen jött közeledéséhez milyen érzelmeket társít (Heltai, 2022). Kutatásom során lineárisan haladva a Tahitótfalut és Budapestet összekötő vonal mentén szeretném vizsgálni a lakosság véleményét és hozzáállását a városban megjelenő vadfajok, kiemelten a vaddisznó tekintetében. A vizsgált helyszínek Tahitótfalu, Szentendre, III. kerület, II. kerület, illetve a XII. kerület. A vizsgálatom eszközeinek a kérdőíves felmérés módszerét választottam.

1.1 Hipotézisek rövid ismertetése

Dolgozatomban főként arra keresem a választ, hogy miként változik az emberek viszonyulása a fővárostól távolodva a vaddisznó megítélésében. Három feltevésem van, amelyekhez kérdést fogalmaztam meg, és amelyre a kérdőíves felmérés reményeim szerint választ ad:

1.hipotézis: A vaddisznók felbukkanása, térhódítása a városokban az utóbbi időkben jelentős problémákat okoz a városi lakosság számára. A vadállatok csoportos jelenléte is okozhat félelmet, annak ellenére, hogy nem történik interakció állat és ember között. A városi ember

ennek ellenére szívesen látogatja a vadsparkokat, szívesen fotózza az autójából a vadállatokat, és akár hangot is ad annak, hogy a vaddisznók városi előfordulásának oka, hogy az ember elvette az élőhelyüket. A vidéki lakosság ezzel szemben még nagyobb mértékben érintett a vadállatok által okozott fizikai kártételekben, nagyobb a valószínűsége a találkozásnak akár a kertekben, akár a hazafele úton a Dunakanyarban. A vaddisznók az erdőből a 11-es úton járnak le a Dunához, így szinte elkerülhetetlen a vidéki ember számára a találkozás, akár szeretné, akár nem. Kérdésem tehát, hogy Budapesttől távolodva inkább negatív lesz-e a vaddisznó megítélése a lakosság körében?

2. hipotézis: A megítélés nagyban összefügg azzal, hogy mit is vélünk kártételnek. A városban természetesen vannak kertek, gyümölcsösök, de jóval kevesebben termesztnek haszonnövényeket, mint a falusi ember. A vaddisznó köztudottan szeret kevés energiabefektetéssel minél több élelemhez jutni, ezt viszont a vidéki kertek szolgálják ki leginkább. Feltevésem tehát, hogy a falusi ember inkább érzékeli a károkozás mértékét, mint a városban élő lakosság. Kérdésemet pedig így fogalmaztam meg a feltevéshez: Budapesttől távolodva nő-e a vaddisznók okozta károkozások mennyisége?

3. hipotézis: Ahogyan fentebb is említettem az első, illetve második hipotézisben, valamint saját tapasztalataim alapján úgy vélem, hogy a városban élő emberről általánosságban elmondható az állatokhoz pozitívabb az érzelmi viszonyulása. Természetesen szabályok vannak a lakott területen előkerülő vad eltávolításával kapcsolatban, de mindezekről függetlenül feltevésem, hogy a falusi ember inkább elfogadja a kilövés, eltávolítás szükségességének tényét, mint a városban élő lakosság. Ehhez a feltevéshez a következő kérdést teszem fel: Budapesttől távolodva növekszik-e az egyedek kilövésével történő eltávolításának elfogadottsága?

A válaszokat az alábbi aspektusokból közelítem:

- A megkérdezettek félelemmel vagy érdeklődéssel fogadják a felbukkanó vaddisznót?
- A lakosság mennyire van felkészülve egy váratlan találkozásra hazánk egyik legelterjedtebb nagyvadjával?
- A válaszadók érzelmi vagy gyakorlati szempontból közelítik meg a vaddisznó eltávolítására tett intézkedéseket?

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. Városi vadgazdálkodás

Az emberiség folyamatos növekedése jelentős közvetlen és közvetett károkat okoz a természetes élőhelyekben és életközösségekben, ennek tényét már régóta ismerjük. Az általános vélekedés szerint az emberi jelenlét mellett ezeknek az élőhelyeknek alig van esélyük a fennmaradásra. Ez a nézőpont azonban figyelmen kívül hagyja a természet alkalmazkodóképességét, különösen azt a tényt, hogy az alkalmazkodásra képes, generalista fajok az ember által uralt, de stabil környezetben akár jelentős mértékben elszaporodhatnak. Az alkalmazkodás egyik formája, hogy egyes fajok képesek életfeltételeiket az ember közvetlen közelében is megtalálni, sőt egyre gyakrabban tűnnek fel olyan fajok, amelyek lakott területeken eddig újak számítottak (Wright,2004 id Heltai, 2022).

A városi vadgazdálkodás, mint kifejezés az angolszász nyelvterületeken alakult ki, így a kezelendő fajok a „wildlife” kategóriából indulva minden olyan gerinces fajt magában foglalnak, amelyek az ember által megzavart élőhelyeken vagy a kultúrát követőként mindig is jelen voltak, illetve olyan generalista fajokat, amelyek az elmúlt évtizedekben jelentek meg a városi környezetben. Foglalkozik kártevőkkel, vadon élő állatokkal, védett fajokkal, valamint énekesmadarakkal is (Heltai, 2022).

A városi környezetben az emberekkel együtt élő állatfajok megítélése rendkívül változatos és akár szélsőségesnek is mondható. Lényeges szempont, hogy figyelembe vegyük, hogy egy adott faj mennyi ideje él az ember közvetlen közelében, mennyire tartják általánosságban veszélyesnek, valamint, hogy milyen mértékű károkat okoz. Az ismeretlenség, a feltételezett vagy tényleges veszélyesség, illetve az ember számára okozott közvetlen károk egyre súlyosabb feszültségekhez vezetnek az emberek és a városi állatvilág között. Észak-Amerikában figyeltek fel elsőként erre a problémára. 1967-ben az Egyesült Államokban megrendezték az első olyan konferenciát, amely a vadgazdálkodás területén dolgozó szakemberek számára nyújtott fórumot, és kifejezetten a városi környezetben élő állatfajok kezelésével foglalkozott. Ez az esemény mérföldkőnek tekinthető a városi vadgazdálkodás tudományának megalapozásában, hiszen ezzel a kezdeményezéssel indult útjára a városi környezetben élő vadállatok kezelésére és kutatására irányuló átgondolt és következetes szakmai megközelítés. Európában a városi vadgazdálkodás gyakorlati megvalósítása valamivel később kezdődött. Az első ilyen jellegű projektek elsősorban az Egyesült Királyságban, Hollandiában, Németországban és Lengyelországban indultak el az 1990-es évek elején. Ezek

a kezdeményezések már nem csupán az állatok városi jelenlétének elfogadására irányultak, hanem arra is, hogy tudományos alapokra helyezték a városi vadvilág kezelését, és megteremték az ember és állat harmonikusabb együttélésének feltételeit (Heltai et al 2008)

A Tőke és munkatársai által 2020-ban publikált tanulmányban nem csak a vadállatok lakott területeken való megjelenését vizsgálták, hanem konkrétan a lakosság véleményére voltak kíváncsiak a növekvő barnamedve-populáció tekintetében. A szerzők kérdőíves adatok gyűjtését végezték a helyi lakosság barnamedvékkel kapcsolatos tapasztalatainak és attitűdjeinek feltérképezésére, különös hangsúlyt fektetve a medvék által okozott kártételekre, valamint a Hargita megyei lakosok és a barnamedve közötti együttélés kihívásaira.

Bonier (2007) kutatása szerint azok a generalista fajok, amelyek magas szaporodóképességgel, erős terjedési képességgel, mindenevő étrenddel és nem vándorló viselkedéssel rendelkeznek, általában nagyobb sűrűséget mutatnak városi környezetben, mint vidéki területeken.

Európában, így köztük hazánkban is az utóbbi években egyre több vizsgálat foglalkozik a városba érkező, és ott élő vadfajokkal, és azok szokásaival. Városba érkező vadfajok nem csak emlősök lehetnek, madarakat is ide sorolunk. Debrecen városában a dolmányos varjak megjelenése az 1950-60-as évekre tehető, és emelkedő létszámuk egyre nagyobb gondokat okoznak napjainkban az ott élő madárfajok populációiban. A megoldást a vadgazdálkodási tevékenységben, gyérítésben látják, azonban ez még a városi körülmények között nem kiforrott terület (Kövér, 2010).

A nyestek budapesti megjelenését Tóth és munkatársai egy 2011-es publikációjukban számos aspektusból mutatják be, hogy hogyan és milyen életfeltételek segítették a nyestet a tökéletes városlakóvá váláshoz. Megtudhatjuk továbbá, hogy a nyestek urbanizálását elemző vizsgálatok már az 1980-as években megkezdődtek.

Zsolnai és munkatársai (2022) arra a meglepő felfedezésre jutottak, hogy genetikai eltérést lehet észrevenni a Budapest városi és külvárosi vaddisznó-populációi között. A kutatás rávilágít arra, hogy a városi környezet hogyan befolyásolja a vadon élő állatok genetikáját, valamint az alkalmazkodást elősegítő gének szerepére ember által megváltoztatott élőhelyeken is felhívta a figyelmet.

A városi területek egyik kiemelkedő sajátossága a nagy arányban jelenlévő beépített zónák, amelyeket úthálózatok kapcsolnak össze. Ezek a mesterséges építmények, valamint a különféle típusú zöldfelületek (mint például parkok, utcai fasorok, kertek és gyepterületek) a városi

környezetet széttöredezetté teszik, ahol a megfelelő élőhelyfoltok elkülönülnek egymástól. Mivel az élőlények fennmaradása és sikeres szaporodása gyakran azon múlik, hogy képesek-e az egyes élőhelyfoltok között mozogni (például táplálék vagy szaporodóhely megtalálása érdekében), a széttöredezettség valószínűsíthetően befolyásolja a városi populációk mozgási és terjedési képességeit. A városi környezet intenzív szelekciós nyomása gyors alkalmazkodási változásokat idéz elő a vadon élő fajokban, amelyek új genotípusok és fenotípusok kialakulásához vezetnek. (Liker, 2020).

Parsons és munkatársai 2020-ban készült vizsgálatukban leírták, hogy az emberi tevékenység jelentős mértékben átalakítja a természetes populációk élőhelyhasználatát. Számos vadon élő állatpopuláció esetében ez bizonyítottan a fenotípusos különbségek kialakulásának egyik meghatározó tényezője. London városában és a környező vidéki területeken élő rókapopulációkat vizsgálva például az is kiderült, hogy koponyajellemzőikben eltérnek egymástól. A koponyákban tapasztalt különbségek a városi és vidéki élőhelyek között hasonlóak voltak azokhoz a morfológiai változásokhoz, amelyek a házasítás folyamatában figyelhetők meg.

Mikor szenzációhajhász cikkek lát az ember az interneten, sokszor a városi vadállatokat szeméttel a szájukban, kukákat túrva ábrázolják. Ez nem minden esetben ennyire látványos.

A generalista fajok bár kihasználják a városi élet adta lehetőségeket, azonban kutatások igazolják, hogy táplálkozásuk nem változik meg drasztikusan, nem válnak „szemét fogyasztóvá”, nem alufóliát és nejlonzacskót fogyasztanak, csak élnek az ember által hulladéknak ítélt maradékok adta lehetőségekkel. Heltai és munkatársai 2016-os publikációjukban a budapesti, azon belül a XXII. kerületi vaddisznók mozgáskörzetét, valamint táplálkozását vizsgálták, amelyből kiderült, hogy a gyomortartalmi vizsgálatok eredménye alapján szinte kimutathatatlan mennyiségben fordult elő szemét az étrendben, a vizsgált egyedek legfőbb táplálékalkotói a pázsit, kukorica és makk voltak.

2.2. A lakosság hozzáállása a városi vaddisznókhöz

2.2.1. Európai felmérések

A lakosság hozzáállása a városi vadfajokhoz Európa több részén gyakorta előkerülő téma. Több

tudományos cikk készült a lakosság és a vadfajok közti konfliktusról külföldön, mely betekintést ad a vélt és valós problémákba, valamint megoldást próbál keresni mindezekre.

Cahill és munkatársai (2012) a barcelonai urbanizálódó vaddisznókról szóló értekezésében olvashatjuk, hogy a lakosság által etetett vaddisznók fokozatosan egyre növekvő konfliktusokat okoznak a városlakók, parkkezelők és a hatóságok között. Egyre nagyobb károkat okoznak a kertekben és a parkosított területeken, illetve a támadások és a közlekedési balesetek miatti aggodalmak is fokozódnak.

A híres berlini vaddisznóhelyzetről is készült tudományos cikk, melyben a lakosság véleményét vizsgálták. Kotulski (2008) vizsgálatában arra az eredményre jutottak, hogy bár tarthatatlan a Berlin városában kialakult vaddisznó létszám, a lakosság mégis vegyes érzelmekkel vélekedik róla. Körülbelül az érintettek negyede negatívan viszonyul a berlini vaddisznókhoz, több mint egyharmaduk pozitív hozzáállást mutat, míg szintén több, mint egyharmaduk ambivalens álláspontot képvisel.

Egy kínai nagyvárosban, Nankingban a fokozódó vaddisznó-ember ellentétről olvasható egy kutatás. A bejelentett konfliktusokat három kategóriába sorolták. A három osztály a „csak megjelenés”, „általános konfliktus”, mely a vagyoni károkozást jelentette, és a „súlyos konfliktus”, mely azt mutatta, hogy a vaddisznó támadása legalább egy ember sérülését okozta. A vizsgálat egyik eredménye, hogy 2021-ben 39 ember-vaddisznó konfliktust jelentettek, ami 179%-os növekedést jelentett az előző évhez képest, komoly kockázatot jelentve a városi lakosok vagyoni és személyes biztonságára (Shen et al 2023).

A 2500 éves történelemmel rendelkező és a világ egyik leglátogatottabb helyeként is ismert városát a vaddisznók is előszeretettel látogatják. A vaddisznók jelenléte Róma nagyvárosi területén (Közép-Olaszország) a kiterjedt erdős területeken nem számít újdonságnak, de jelenlétük egyre gyakoribb a városi és külvárosi területeken is. Primi és munkatársai 2016-os tanulmányának célja a vaddisznók eloszlásának részletes feltérképezése volt a jobb kezelési döntések érdekében. A vizsgálat eredményeképp kiderült, hogy a vaddisznók a vizsgált területek 76%-ában jelen vannak, különösen olyan helyeken, ahol demográfiai kontroll nincs, például városi menedékekben.

2.2.2. Hazai kutatások

Heltai és Deutsch 2017-ben írt cikkében olvashatjuk, hogy 2001-ben jelent meg először online forrásokban konkrét említés a belterületi vaddisznókról, 2004-re már 178 cikkben fedezhettük fel.

Egy egészen átfogó kérdőíves felmérést készített a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kara is 2020-ban, amelyben 15 megye 262 városa és további 17 Balatonparti település került vizsgálat alá. A felmérésbe Tari és munkatársai 2017-ben arra az eredményre jutottak, hogy a vaddisznók lakott területeken való megjelenése és az ebből eredő konfliktusok napjainkban jelentős kihívást jelentenek a vadgazdálkodók, önkormányzatok és a lakosság számára. Nyilvánvaló továbbá, hogy nem csupán egy-egy települést érintő helyi problémáról van szó a vaddisznók városban való megjelenése kapcsán, hanem országos szintű konfliktusról. A károkozás jellege településenként eltérő, de legtöbbször a lakott területekhez közvetlenül csatlakozó külterületi zártkertek a leggyakoribb célpontok. Ezt követik a belterületi kertek és a lakóingatlanok, amelyek szintén gyakran válnak károsítás áldozataivá. Tari szerint az érintett területekre úgy kell tekintenünk, mint a vaddisznók jövőbeli állandó tartózkodási helyére.

Egy másik aspektusból is megközelítésre került a budapesti vaddisznók előfordulásának témaköre. Budapest környéki szóróhasználatot vizsgálva kiderült, hogy annyira megszokta az ember jelenlétét a vaddisznó, hogy az előfordulások inkább napközben jellemzőek és nem csak táplálékszegény időszakban látogatták a disznók a szórókat, hanem egész évben (Katona és mtsai. 2022).

2.2.3. Internetes cikkek

Az teljesen természetes, hogy a szakirányú képzést végző egyetemi hallgatók tájékozottak a vadgazdálkodás témaköreiben, de vajon a laikus lakosság tud-e információkhoz jutni a médiából e tárgykörben? Abban biztos vagyok, hogy azon települések lakói, akik érintettek a vaddisznók környezetükben való megjelenésében, igyekeznek tájékozódni, de vajon a média ad-e teret ennek a kérdéskörnek?

A teljesség igénye nélkül kerestem cikkeket, melyek ezzel a témával foglalkoznak. A gyűjtemény az 1. mellékletben található. Annak ellenére, hogy több cikk szinte ugyanarról szól, meghagytam őket, mert ezzel azt szerettem volna bemutatni, hogy sokféle lap foglalkozik a vaddisznók jelenlétével a lakott területeken, a városokban és a falvakban. A cikkek megjelenési helyei azt mutatják, hogy a probléma nem lokálisan jelentkezik, hanem az egész országot érinti. Kiderült, hogy vannak frekvenciátaltabb területek, pl. Balatonfelvidék, Budapest egyes kerületei,

Pilis, egyes megyék, de a gond országos jelentőségű. Ahogy olvastam egymás után az írásokat, az tűnt fel, hogy tartalmuk szerint három csoportra oszthatóak.

A vaddisznóról és annak viselkedéséről szóló cikkek, melyből kiderül a miéértje a városban való tömeges megjelenésnek. A cikkek második témaköre a jelenséggel, problémákkal szembesülésről, szembesítésről szól. A harmadik csoportban pedig a megoldásokkal találkozhatunk.

Ahogy a cikkekben megkérdezett szakemberek elmondták, számukra is gondot jelent, hogy mit tegyenek, mert sem a befogás, sem a kilövés, sem az altatás és költöztetés nem egyszerűen megoldható feladat. Van, ami nem túlságosan hatékony, pont azért, mert a vadak okosak, hamar rájönnek az emberek szándékaira, van pedig olyan is, ami veszélyes az emberekre nézve (altatás, kilövés). Szabályozásra van szükség, valamint az emberek hozzáállásának megváltoztatására. Fontos volna a lakosság edukálása, talán a több ismeret begyűjtése és az összefüggések megértése eredményt hozna az érintett települések számára.

2.3. Vadkár

A vaddisznó városi megjelenésével kapcsolatban az első, ami az ember eszébe jut, hogy behatol a kertbe, megrongálja a kerítést, lepusztítja a gyümölcsöst, feltúrja reggelre a szépen karbantartott gyept, autóval ütközik. Az állat megítélése nagyban függ attól, hogy milyen mértékben „árt” az embernek.

A vadon élő állatok által előidézett vadkárok olyan mennyiségi veszteséget vagy minőségi romlást jelentenek az ember által létrehozott tulajdonokban, javakban, amelyek közvetlenül a vadak tevékenységének tulajdoníthatók. A városi vadgazdálkodás jelentősége általában akkor kerül előtérbe, amikor az emberi környezetben megjelenő állatfajok problémákat vagy károkat okoznak (Heltai, 2022).

2.4. A vadászat társadalmi elfogadottsága

Az interneten böngészve számtalan vadászattal kapcsolatos cikket találni, ahol inkább a felháborodott lakosság véleményétől hangos a komment szekció. A közismert mondatok közt szerepelnek, hogy a vadászat kizárólag a szórakozás kedvéért vagy valamilyen feszültség kiélésére üzött sport, ahol védtelen állatokat ölnek. A helyzetet nem segíti, hogy a legfelkapottabb hírek közé sorolhatóak a vadász balesetek, melyekről televízióban és az

interneten számtalan mennyiségben találhatunk szalagcímekeket.

Íme néhány példa:

- „Vadászbaleset történt egy társas vadászaton”,
- „Halálos lövés gondatlanságból”,
- „Fácán helyett vadásztársát lőtte meg”,
- „Vaddisznó helyett egy embert lőtt le egy vadász”.

A Tárki Társadalomkutatási Intézet Zrt. 2019-es "Omnibusz" felmérése ezt a témát vizsgálta. Az adatokat személyes úton gyűjtötték be. A fentebb leírt tapasztalataimmal ellentétben, az Omnibusz felmérésben résztvevő 1001 fő válaszadó közel fele úgy vélte, hogy a vadászat legfőbb célja a vadászható állatok populációjának szakmailag megalapozott szabályozása, hogy csökkenjenek az általuk okozott károk és az ezekből fakadó konfliktusok. Csak kevesen (6,6%) gondolják, hogy a vadászat kegyetlenség vagy agresszió kiéléséről szól, illetve még kevesebben (5,7%) tartják az állatok értelmetlen leölésének. Egészen elenyésző arányban (0,7%) fogalmaztak meg más véleményt a vadászattal kapcsolatban.

2.5. A vaddisznó (Sus Scrofa)

Bolygónk szinte minden szegletében fellelhető, rendkívüli alkalmazkodóképességgel rendelkező, mégis igényeiben nem egyszerű állat. Kontinenseken és földrészeken átívelő elterjedése világszerte ismertté és figyelemre méltóvá tette (Heltai, 2019).

A vaddisznó mindenevő állat, ezt fogazatában megtalálható gumós zápfog is jól mutatja. Növényi és állati eredetű táplálékot is fogyaszt. Kedvenc tápláléka nagyban függ az élőhelyi adottságoktól és az évszakoktól. Kétes megítélését annak köszönheti, hogy létezése egyrésztől alapvető fontosságú az európai erdőkben, másik oldalról nézve pedig a rohamosan növekvő állománya nagy fejtörést okoz mind a vadgazdálkodóknak, mind a civil lakosságnak (Happ, 2019).

Happ szerint a vaddisznónak csupán nyugalomra, megfelelő táplálékra és búvóhelyekre van szüksége a boldog élethez.

A városokban az utóbbi kettőt úgy tűnik megtalálja, így már nem is szükséges csodálkoznunk rajta, hogy ilyen szép számban jelenik meg a városokban.

2.6. A városi környezet vonzereje a vaddisznók számára

A vadak városi megjelenése napjainkban már tény, a természetvédelemnek és a vadgazdálkodásnak külön ága is kialakult rá, ahogy ezt fentebb már kifejtettem. Azonban az a

jelenség, hogy a vadak megtalálják életfeltételeiket a lakott területeken, felveti a kérdést, hogy pontosan mitől olyan hívogató a város a vaddisznó számára? A vaddisznók városi környezetben való jólléte már több tanulmányt is eredményezett, néhányat kiemelek közülük.

Castillo-Contreras és munkatársai 2021-es Spanyolországban végzett vizsgálatukban arra jutottak, hogy a városiasodás hatással van a vaddisznók testméretére, testsúlyára, valamint egészségi állapotára is. A városi területeken élő vaddisznók nagyobbak, jobb általános kondícióban vannak, és néhol eltérő vérösszetevőket mutatnak, mint a nem városi vaddisznók. Erre a jelenségre a magyarázatot az emberi eredetű élelmiszerek gyakoribb fogyasztásában vélték felfedezni.

Egy másik kutatás Bordeaux városában zajlott, ahol a vaddisznók mozgását GPS nyomkövetéssel és jelölés-visszafogásos módszerrel vizsgálták. Az eredmények igazolják, hogy a városi környezet a vaddisznók számára biztonságos menedéket, könnyen elérhető táplálékforrásokat és megfelelő pihenőhelyeket kínál. Éjszakai aktivitásuk okán az emberrel való találkozások kockázata kicsi, így mérséklük a potenciális konfliktusokat. A kutatás hangsúlyozza, hogy ezek az állatok rendkívüli alkalmazkodóképességgel rendelkeznek, ami létfontosságú a városi életben való túlélésükhöz (Marin et al., 2024).

Stillfried és mtsai (2017) szerint a városi vaddisznók rövidebb menekülési távolságot mutatnak, vagyis kevésbé félnek az emberi zavarástól, és gyakran visszatérnek korábban használt területekre a városi környezet adta kedvező feltételek megléte miatt.

Összességében tehát elmondhatjuk, hogy nem is meglepő, hogy ennyire jól érzi magát a vaddisznó a városban, hiszen opportunista faj lévén tökéletesen megtalálja a város adta környezetben a nyugodt, táplálékban bővelkedő életfeltételeit.

3. Anyag és módszer

3.1. A vizsgált területek

3.1.1. Tahitótfalu

Tahitótfalu Pest vármegyében, a Dunakanyar régióban található község, amely a fővárostól, Budapesttől körülbelül 30 kilométerre található. A település a Dunakanyar déli részén, a Duna bal partján fekszik. Egyik fele a szentendrei-szigeten található, másik fele pedig a 11-es út mentén. A két településrészt egy híd köti össze. Területe nagy részt zöldövezeti jellegű, erdős területek, rétek és mezők jellemzik (Vaczó, 2007). Ahogy bevezetőmben is említettem, a vaddisznó számos helyen előfordul a Dunakanyarban, így Tahitótfalu környékén is jelentős állomány található belőlük. Gyakori látogatók a településen és annak közelében.

3.1.2. Szentendre

Szentendre, a Duna-kanyar egyik legszebb és legrégebbi települése, a Kis-Duna jobb partján található. A város a Pilis—Szentendre—Visegrádi andezit-hegység délkeleti lejtőin helyezkedik el, a Bükkös-patak völgyének nyílásában. (Horler, 1960). Szentendre manapság egy igazán népszerű Pest vármegyei kisváros, melyet egyik oldalról a Duna, másiktól pedig a Visegrádi-hegység határol. Népszerűségét mi sem mutatja jobban, mint 28 ezer fős lakossága. Természeti adottságai és növekvő lakossága okán választottam szakdolgozatom egyik vizsgálati helyszínéül, ugyanis a Dunakanyarban Budapest felé haladva a vaddisznó jelenléte itt is fellelhető.

3.1.3. Budapest III., II., illetve XII. kerülete

Budapest három kerületét a zöldövezet és a lakosság aspektusából mutatom be.

Budapest III. kerülete, Óbuda-Békásmegyér, a főváros északnyugati városkapujaként helyezkedik el. Keletről a Duna, nyugatról pedig a budai hegyvidék határolja, míg délen a II. kerülettel szomszédos. A kerület 593 hektár erdőterületének jelentős része a Budai-hegyekben terül el, amelyek nagy része a Budai Tájvédelmi Körzethez tartozik. Ezen kívül a Hármashatár-hegy, a Vihar-hegy és a Csúcs-hegy beépítetlen területei is erdővel borítottak. Az erdőket a hegyvidéki lakóterületek övezik. A kerület hegyvidéki lakóterületein közparkok nem épültek, a lakók zöldfelületi és rekreációs igényeit saját kertjeik elégítik ki. (forrás: Óbuda- Békásmegyér IVS)

Budapest II. kerülete jelentős erdősültséggel rendelkezik, különösen a Budai-hegyek területén. A kerületben található a Budai Tájvédelmi Körzet, amely természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű területnek mondható. A kerület erdős területei közé tartozik a Hármashatár-hegy, a Vihar-hegy és a Csúcs-hegy, amelyek beépítetlen területeit borítják erdők. Ezek az erdők nemcsak a biodiverzitás fenntartásában játszanak fontos szerepet, hanem a lakosság rekreációs igényeit is kielégítik. A kerület hegyvidéki lakóterületein itt sem épültek közparkok, kertesházak viszont szép számmal találhatók (Urbán-Lus Stúdió Kft).

Budapest XII. kerületét, a Hegyvidéket gyakran nevezik „Budapest tüdejének” az összefüggő erdőségei és a bőséges zöldterületei miatt. A kerület ad otthont Budapest teljes zöldfelületének közel egyharmadának. (forrás: <https://jegyzo.hu/hegyvidek-a-zold-kerulet-budapest-xii-kerulet-20091/>)

3.2. Kérdőíves felmérés módszertana

A vizsgálatom eszközének a kérdőíves felmérés módszerét választottam, amely segítségével nagyobb létszámú közösséghez eljutok. A kérdőívet, melyet tehát eszközként használtam a kutatáshoz, a Google Forms kérdőívszerkesztő program segítségével készítettem el, és osztottam meg. A kérdőívek terjesztését a Facebook közösségi oldal felületén oldottam meg. A megosztott toborzó szövegben (2. számú melléklet) találták a linket, amire rákattintva olvashatták a kitöltők a tájékoztató beleegyezést, aminek az elfogadásával hozzáfértek a kérdőívhez.

A kérdőív félig strukturált, tartalmaz nyílt és zárt kérdéseket egyaránt. Nyílt kérdésekkel demográfiai adatokat gyűjtöttem, illetve önálló véleményekre voltam kíváncsi. A zárt kérdések körében feleletválasztást, illetve kijelentések értékelését kértem megadott értékek mentén a vizsgálatban résztvevőktől. A kérdőívből egyértelműen kiderül, hogy melyek azok a kérdések, melyek kifejtős választ igényeltek.

Az eredmények elemzéséhez kétféle megközelítést használtam. Először a kvantitatív módszerrel számokra és arányokra bontottam le az adatokat, kiszámoltam az azonos, illetve hasonló válaszok arányát. Ez segített abban, hogy statisztikailag is megmutassam a trendeket és a főbb irányokat. Másrészt kvalitatív módon áttanulmányoztam a válaszadók szöveges, részletes véleményeit, hogy könnyebben bemutassam, hogy a kvantitatív módszerrel kapott eredmények mögött milyen érzések és egyedi gondolatok kaptak helyet a válaszokban. Így a két megközelítést egyszerre alkalmazva sokrétű képet kaptam a felmérés eredményeiről.

3.3. A kérdőív kérdései, és azok összeállításának indoklása

Az első két demográfiai kérdés segít abban, hogy megismerjem a válaszadók lakóhelyét és életkorát, amelyek befolyásolhatják a véleményeiket és válaszaikat. A kérdőívet az 3. számú melléklet tartalmazza.

A következő öt kérdésben a vaddisznók megítélését mérem fel. Ezek a kérdések feltárják, hogyan változik a vaddisznó megítélése a lakosság körében Budapeستől távolodva Tahitótfalu felé.

A következő 7-8-9-10-es kérdések a vaddisznók okozta károkozásokra fókuszálnak. Ezek a kérdések a vaddisznók által okozott károkra összpontosítanak, és annak mértékét vizsgálják.

A vaddisznók eltávolításáról alkotott véleményekre és a kilövések elfogadottságára irányuló kérdésekkel zárul a kérdőív.

3.4. Kérdőíves felmérés terjesztésének folyamata

3.4.1. Terjesztési csatornák, illetve a célcsoportok

A célcsoportot a Tahitótfalu, Szentendre, valamint a III., II. és XII. kerületek lakosai alkották, akik szívesen szántak 5–10 percet egy kérdőív kitöltésére. Fontos volt, hogy kizárólag 18 évesnél idősebb válaszadókat célozzak meg a kitöltéssel, így a felnőtt lakosság véleményét mérhettem fel. A kérdőív terjesztésére kizárólag a Facebook közösségi oldal helyi csoportjait használtam, mivel ez a platform rendkívül népszerű nemcsak a személyes közösségi élet, de a lakóközösségek körében is. A Facebook lehetőséget adott arra, hogy gyorsan és hatékonyan érjem el a célzott kerületek, kisváros, illetve község lakosait. Az is emellett a közösségi oldal mellett érvelt, hogy tahitótfalusi lakosként évek óta tagja vagyok az egyik helyi csoportnak, és megfigyeltem, hogy ezekben a csoportokban általában az emberek nyitottan megosztják véleményüket, ami még jobban segítette a kérdőív elérhetőségét és hitelességét. Így sikerült olyan reprezentatív adatokat gyűjtenem, melyek tükrözik a helyi lakosság minél személyesebb véleményét. Összességében a Facebook, mint terjesztési csatorna kiemelkedő szerepet játszott abban, hogy széles körben, célzottan vonzzam be a vizsgálni kívánt közösségeket.

3.4.2. Időkeret és válaszadási arány növelésére tett lépések

A kérdőív terjesztését 2025 februárban indítottam el, és két hetente újra megosztottam azt a Facebook csoportokban. Ennek köszönhetően folyamatosan bővült a válaszadók köre, ami változatos, gazdag adatgyűjtést tett lehetővé. A rendszeres újra megosztások segítettek abban,

hogy a kérdőívet mindig aktívan és elérhetően tartsam a célcsoport számára, ne merüljön feledésbe. Annak érdekében, hogy a kérdőív elérése még célzottabb, illetve sikeresebb legyen, csatlakoztam különböző helyi Facebook csoportokhoz, többek között 2 tahitótfalusi, 2 szentendrei, 3 III. kerületi, 2 II. kerületi és 3 XII. kerületi csoportba. Ezekben a csoportokban rendszeresen megosztottam a kérdőívet a fent említett gyakorisággal, így a válaszadói kört könnyebben le tudtam redukálni a célközönségre. Az adatgyűjtési szakaszt nagyjából május közepén fejeztem be, így lezárult a terjesztési folyamata is, az összes kitöltési szám pedig 690 lett.

3.4.3. Nehézségek és megoldásuk a terjesztés során

A terjesztés során számos nehézségbe ütköztem. Volt egy 2 hetes periódus, amikor a válaszadók száma nem növekedett, hiába a megosztások, frissítések. Ennek az okát nem tudom, de szerencsére hamar túllendültem rajta. Az egyik akadály, hogy a terjesztés elején helyi politikai Facebook csoportokban csak és kizárólag politikai szemszögből fogadták a kérdőívem, amely miatt sajnos sok csoportból ki is kellett lépnem, mert a felmérés elvesztette létjogosultságát ezekben a csoportokban. Sok esetben olyan helyi csoportokba csatlakoztam, ahol a tagok egy része nem is az adott terület lakója volt, így nem voltak relevánsak a felmérés szempontjából. Ez a körülmény akadályozta az ideális válaszadói kör felmérését. Többször rosszindulatú, kellemetlen véleményeket kaptam komment formájában, amelyek nem párosultak a kérdőív témájával. Egyes kommentekben csupán a kérdőív címe miatt bíráltak, anélkül, hogy valódi kritikát fogalmaztak volna meg. Emellett radikális állatvédők is felléptek, akik elutasítottak bármilyen intézkedést a vaddisznók eltávolítására. Ők nem fogadták el azt az elképzelést, hogy a vaddisznó bármilyen veszélyt jelentene a közösségre. Sokan azt szerették volna, ha a kérdőív kizárólag pozitív aspektusokat mutat be a városi élőhelyekről, amely szintén torzítja az eredeti témát, illetve lényegét. Ezek a negatív, illetve nem építő visszajelzések és ellentétek nehezítették a terjesztési folyamatot és lassították az adatgyűjtésemet. A negatív hozzászólásokra és véleményekre az esetek 100%-ban válaszoltam, megköszönve, hogy az idejüket, illetve energiájukat erre szánták, valamint hozzátettem az esetek többségében, hogy minden vélemény számít, a felmérés szempontjából nincs rossz, illetve jó vélemény, számomra az a fontos, hogy minél szélesebb körben megismerjék a kérdőívemet, és kitöltsék. A negatív hozzászólások ellenére sikerült egy kiemelkedő kitöltési számot elérnem. A kérdőív online formában történő terjesztése során az egyik legnagyobb nehezítő tényező, amellyel valószínűleg sok válaszadótól elestem, hogy a kérdőív kitöltéséhez nélkülözhetetlen az internethozzáférés.

4. Eredmények

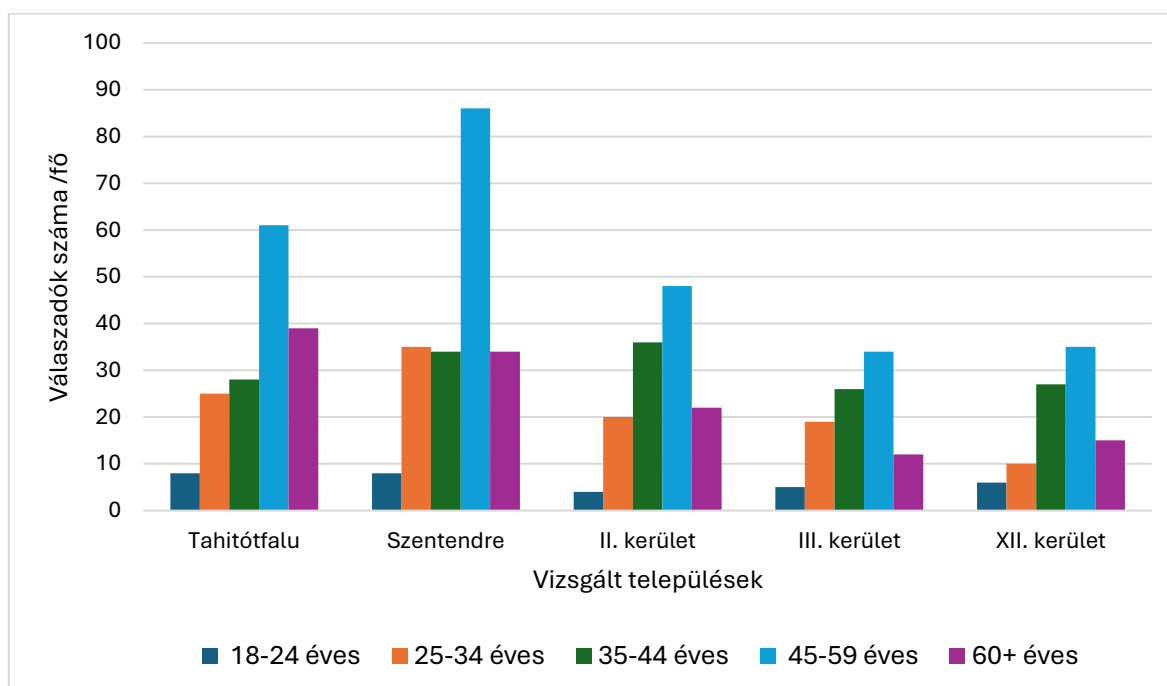
4.1. Demográfiai kérdések

Az első két demográfiai kérdést egy grafikonon szemléltettem, amely sok szempontból hasznos a felmérés során. A lakóhely és az életkor kapcsolata megmutatja, hogy egy bizonyos korosztály az adott településen hogyan viszonyul a témához, látni lehet, hogy a különböző területeken milyen a lakosság életkor szerinti érdeklődése a téma iránt.

1. A két kérdés: Melyik településen él, illetve melyik korosztályba tartozik?

A grafikon a felmérésben résztvevők korosztály szerinti megoszlását mutatja be, öt különböző településen. Látható, hogy az öt korosztály közül a 45-59 éves korosztály van jelen a legnagyobb számban az összes vizsgált helyszínen. Ezen belül is kiemelkedik Szentendre, ahol a 45-59 évesek száma a legmagasabb, 86 fővel.

A legkevesebb válaszadó jellemzően a 18-24 éves korosztályból került ki az összes helyszínen. A 60 év felettek aránya Tahitótfaluban és Szentendrén a legjelentősebb. Szentendre mutatja a legmagasabb részvételi arányt szinte minden korosztályban, különösen a 45-59 évesek körében, ami jelentős mértékben eltér a többi helyszínhez képest. Az adatok alapján megfigyelhető, hogy a felmérésben főként a középkorú és az idősebb korosztály vett részt aktívan.

1. ábra: Melyik korosztályba tartozik?

(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

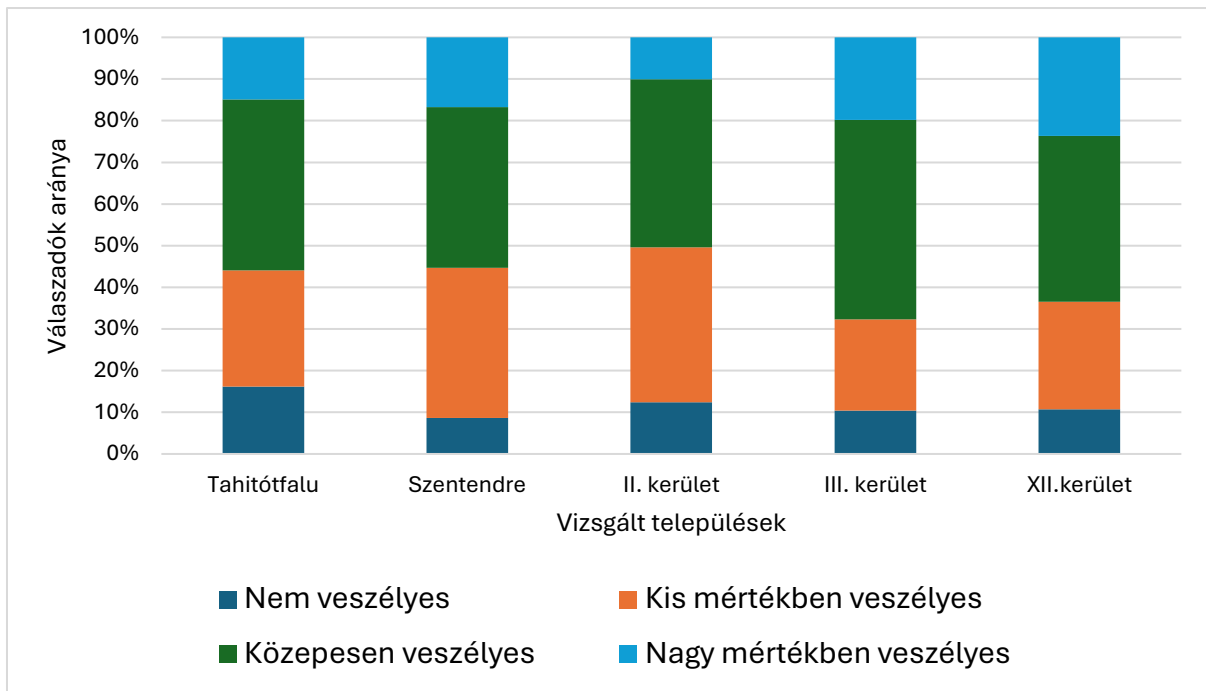
4.2. Vaddisznó megítélése

A következő kérdésekkel arra kerestem a választ, hogy hogyan ítéli meg a lakosság a vaddisznót, mi a véleménye róla, a fővárostól egészen Tahitótfaluig.

1. Milyen mértékben tartja a vaddisznót veszélyesnek?

Megfigyelhető, hogy a válaszadók jelentős része legalább kis mértékben vagy közepesen veszélyesnek tartja a vaddisznót az összes vizsgált településen. A „nem veszélyes” kategória kapta a legkevesebb szavazatot mindenhol. Ebből arra következtethetünk, hogy nagyon kevesen gondolják úgy, hogy a vaddisznó egyáltalán nem jelent fenyegetést.

A válaszok mennyiségét tekintve megfigyelhető, hogy statisztikailag nincs eltérés a területek között a válaszok arányaiban, ahogy azt a Chi² próba mutatja (Chi²=20,16, df=12, ns), vagyis mindenhol hasonlóan ítélték meg a veszélyességet.

2. ábra: Milyen mértékben tartja a vaddisznót veszélyesnek?
(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

2. Ön hogyan vélekedik a vaddisznókkal kapcsolatban? (Több válasz is lehetséges)

A témán belüli második kérdésben arra kerestem a választ, hogy a lakosság hogyan viszonyul a vaddisznóhoz.

A kérdésre több választ is meg lehetett jelölni, így még komplexebb válaszok, vélemények születtek. A válaszlehetőségek közül a "Semleges véleményem van róla" a leggyakoribb önálló választás Tahitótfalun, Szentendrén, a II. kerületben és a XII. kerületben is, amely arra utalhat, hogy vagy nem találkoztak az állattal, vagy a találkozás nem volt rájuk se pozitív, se negatív hatással.

A "Veszélyes" kategória a második leggyakoribb önálló választás Tahitótfalun és Szentendrén, mely sugallja a találkozásból eredő negatív tapasztalatot, vagy előzetes tudás birtokában a megítélést.

Érdekes tapasztalat, hogy a "Hasznos állat" kategória is egészen magas számot ért el önálló válaszként, különösen a II. kerületben, Szentendrén és Tahitótfalun. Ezzel szemben a kombinált válaszokban a „Veszélyes” és a "Kártevő" vélemények száma Tahitótfalun és Szentendrén a legmagasabb. Ez a kettősség jól mutatja, hogy igazán megosztó téma a vaddisznó lakott területi megjelenése. A "Hasznos állat" és "Szép állat" válaszok önállóan és kombinálva is Szentendrén

és a II. kerületben tűntek fel, mely az állat természetben betöltött szerepére való pozitív jelenlétet érzékeltetheti. A „Kártevő” és „Szép állat” kategóriák önállóan ritkábban fordultak elő, mint a többi válaszlehetőség. A válaszok számát vizsgálva el lehet mondani, hogy az összes egyedi és kombinált választ tekintve Szentendre és Tahitótfalu adta a legtöbb választ, míg a budapesti kerületek kevésbé voltak aktívak e tekintetben.

3. Hogyan befolyásolja a lakóhelye a vaddisznókkal kapcsolatos véleményét?

Ezzel a kérdéssel arra voltam kíváncsi, hogy a lakóhely, a különböző lakókörnyezetek típusa hogyan befolyásolja a vaddisznókkal kapcsolatos véleményt. A vizsgált települések eltérő jellegzetességgel, sajátságokkal bírnak, mely a vaddisznókkal való találkozás gyakoriságát és jellegét is befolyásolja.

A 100%-ra halmozott oszlopdiagramon szemléltettem a városi és a vidéki lakóhelyre vonatkozó két kérdést összevonva, így egymáshoz viszonyítva, összehasonlítva látjuk a válaszokat, melyeket százalékos eredménnyel mutattam be (3.ábra). Az ábrán is érzékelhető, de statisztikailag is alátámasztható, hogy eltérés van a területek között a válaszok arányaiban. A válaszok aránya szignifikánsan eltért a területek között ($\chi^2=106,86$, $df=16$, $p<0,001$).

A válaszokból kiderült, hogy Tahitótfalu lakosai érzik úgy leginkább, hogy negatívan befolyásolja a lakóhelyük a vaddisznók megítélését, ugyanis a válaszadók 44%-a az „inkább kedvezőtlen”, míg 10%-uk „nagyon kedvezőtlen” válasza nyomott. A Chi 2 tesztben látható, hogy majdnem dupla annyian tartják inkább kedvezőtlennek a lakóhelyet, mint amennyit vártunk volna. Kimondhatjuk, hogy a válaszadók több, mint a fele negatív véleményen van, ami a legmagasabb az összes vizsgált helyszín közül. Ezzel szemben a semleges vélemények aránya itt csupán 33%, a pozitív visszajelzések pedig mindössze 3%-ot tesznek ki, amely szintén kiemelkedő eredmény, ugyanis ezek a legalacsonyabb értékek a kutatásban szereplő települések között, és a Chi2 tesztben kapott eredmények alapján is elmondható, hogy kevesebb „semleges” és „inkább kedvező” választ kaptunk, mint amire számítottunk,

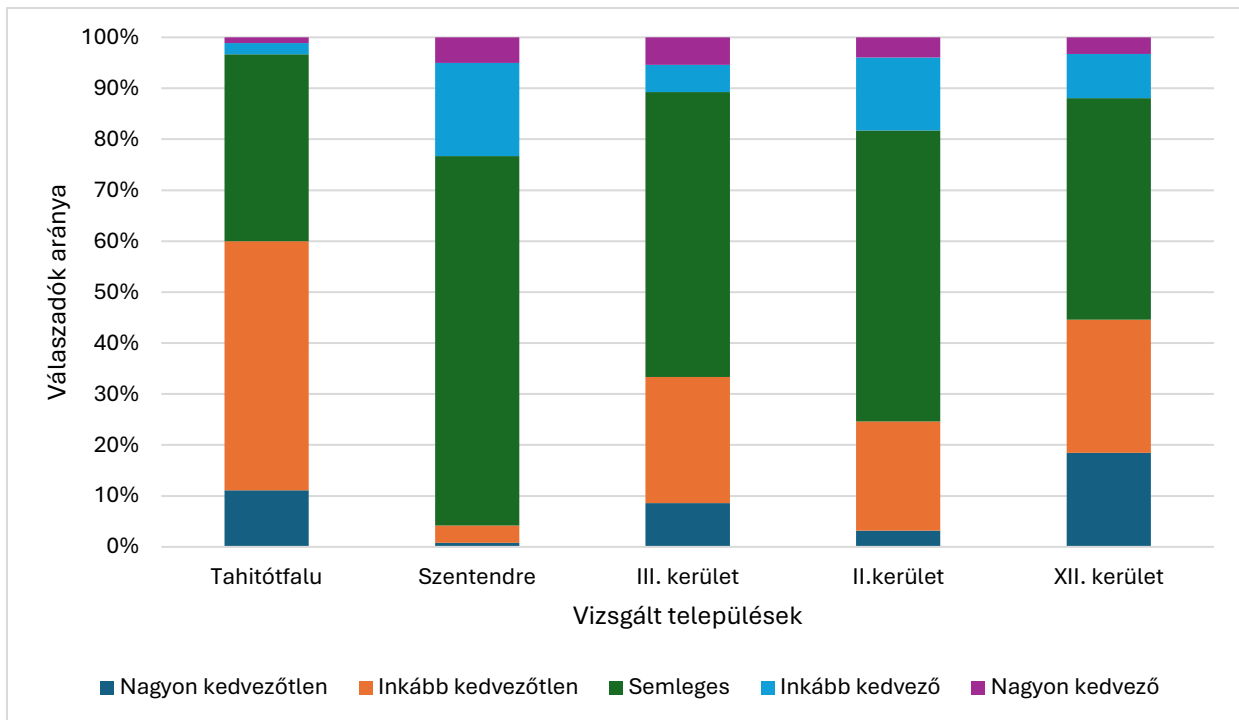
Szentendrén a vaddisznók és a település viszonya kapcsán semleges vélemények figyelhetők meg, ami arra utal, hogy az érintettek nem érzékelnek jelentős pozitív vagy negatív befolyást. A számokból is jól látható, hogy a válaszadók 87%-a semleges álláspontot képvisel, ami a legmagasabb semlegességi arány a vizsgált települések körében. Azonban Chi2 teszt azt mutatja az eltérések alapján, hogy kevesebben mondták a semlegességet, mint azt vártuk volna, és sokkal többen mondták azt, hogy inkább kedvezően befolyásolja a lakóhelyük a megítélést,

mint azt vártuk volna, ezt a pozitívabb szemléletet igazolja továbbá, hogy jóval kevesebben vélik úgy, hogy lakóhelyük nagyon kedvezőtlenül befolyásolja a vaddisznókkal kapcsolatos véleményüket, mint az vártuk volna. Ez azt mutathatja, hogy a vaddisznók jelenléte a szentendrei lakosság számára nem tűnik olyan kedvezőtlennek.

A budapesti kerületekből származó eredmények abszolút eltérő megítélésről tanúskodnak. A II. kerületben a semleges vélemények aránya 72%, ami a második legmagasabb az összes helyszín közül, Szentendre után. A negatív vélemények itt 31%-ot tesznek ki, jóval alacsonyabb arányt mutatva, mint Tahitótfalun, de többet, mint Szentendrén.

A III. kerületben a semleges válaszok aránya 52%, emellett a negatív vélemények aránya megegyezik a II. kerületével: 3%.

A XII. kerületben a semleges vélemények aránya a legalacsonyabb a budapesti kerületek közül, és szembetűnő, hogy a 12. kerületi lakosok gondolják leginkább, hogy kerületük nagyon kedvezőtlenül befolyásolja a vaddisznók megítélését, ezt a Chi2 teszt is egyértelműen mutatja, ahol jóval többen választották ezt a válaszlehetőséget, mint azt vártuk volna. A negatív visszajelzések összesen 41%-ot érnek el a kerületben, mely itt mutatja meg legjobban, hogy azok a települések, amelyek közelebb állnak a természethez, így a vaddisznóval való bármilyen interakció hatása erősebben érezhető, negatívabban, impulzívabban viszonyulnak a kialakult helyzethez.

3. ábra: Hogyan befolyásolja a lakóhelye a vaddisznókkal kapcsolatos véleményét?
(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

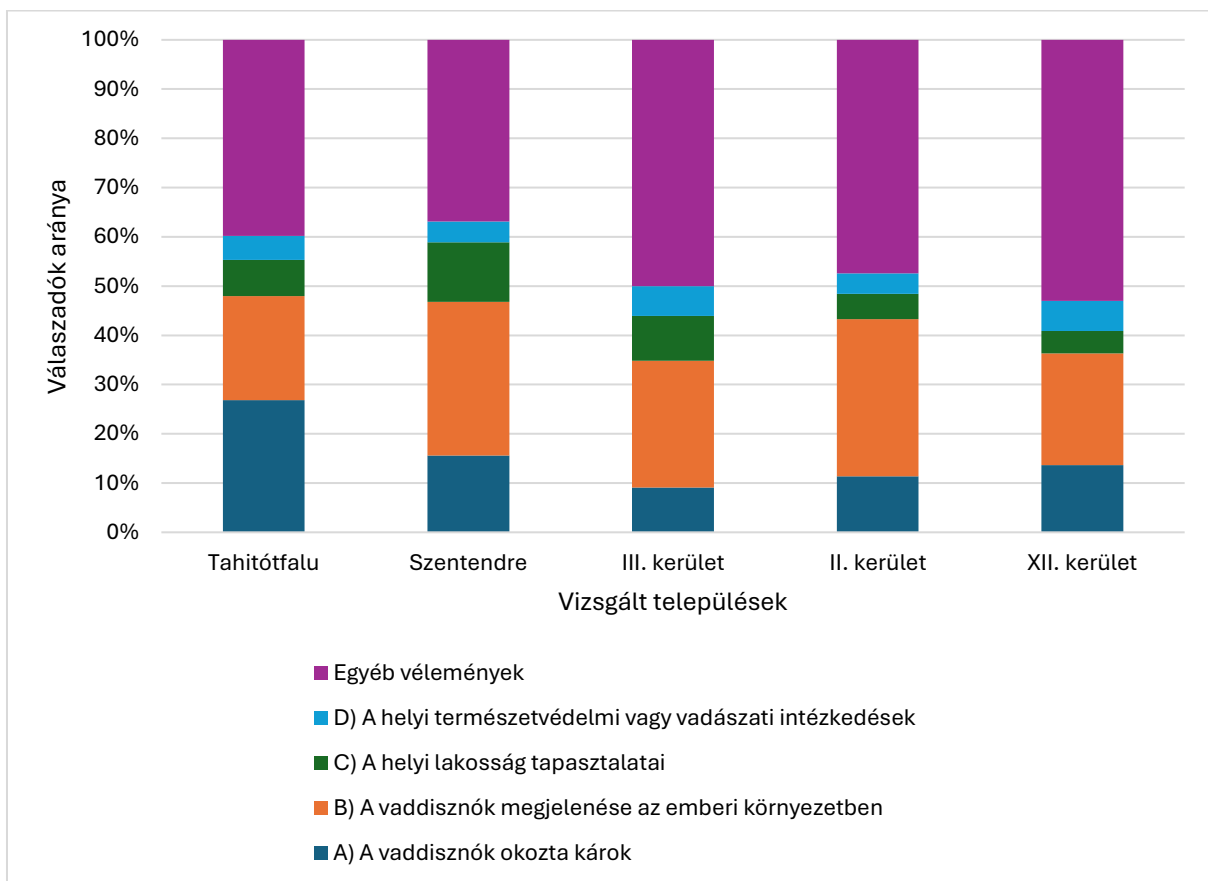
4. Ön szerint mi befolyásolja a vaddisznókkal kapcsolatos megítélését? (Több válasz is lehetséges)

Ebben a kérdésben az okokat keresem, amelyek okozhatják a vaddisznóval szembeni különféle megítélést.

A felmérés alapján az "egyéb vélemények" kategória kapta a legtöbb voksot mind az öt vizsgált helyszínen (4. ábra) és nem is találtam szignifikáns eltérést a válaszok arányaiban ($\text{Chi}^2=32,6$, $\text{df}=24$, ns). Ez azt jelenti, hogy a választ adók igen nagy része nem kizárólag a megadott kategóriákban alkot véleményt, hanem érzelmekkel, tapasztalatokkal, tágabb értelemben gondolkodik. Az "egyéb vélemények" között gyakran felmerül a vaddisznók életterének elvétele, mint ok a vaddisznók megjelenésére. Emellett sokan említik az emberek tudatlanságát, félelmét, hiedelemvilágát. A városi és vidéki ellentét itt is szembetűnő jelenség, hisz az önálló válaszlehetőségek között számtalan konkrét, vagy utalás útján említett „városi tudatlan ember” vagy „barbár vidéki nézetű emberek” megfogalmazással is találkoztam.

A konkrét felkínált válaszlehetőségek közül a „A vaddisznók megjelenése az emberi környezetben" volt a leggyakrabban jelölt válasz Szentendrén, a II. kerületben és a XII.

kerületben. Tahitótfaluban és Szentendrén kiemelten fontos tényező volt a "A vaddisznók okozta károk" válasz is. Ezzel szemben a „A helyi lakosság tapasztalatai” és a "A helyi természetvédelmi vagy vadászati intézkedések" önmagukban kevésbé szerepeltek, ám a kombinált válaszokban már megjelennek. Érdekes megfigyelni, hogy Tahitótfaluban és Szentendrén általánosságban magasabb válaszszámokat látni az egyes kategóriákban, ami nagyobb érintettségre utalhat a budapesti kerületekhez viszonyítva. Alternatív megoldásként, élve a lehetőséggel, a válaszadók egy része több tényezőt is megjelölt, például az "A, B" (károk és megjelenés) kombinációt. Az "A, B, C" (károk, megjelenés és tapasztalatok) szintén megjelent kombinált válaszként, különösen Szentendrén. Ezeket a grafikonon nem ábrázoltam, mert a felmérésben nem volt számottevő a számuk.

4. ábra: Ön szerint mi befolyásolja a vaddisznókkal kapcsolatos megítélést? (Több válasz is lehetséges)

(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

4.3. Vaddisznó okozta károk és azok mértéke, illetve típusai a lakosság szemszögéből

Az első és második kérdés itt szorosan összekapcsolható, mondhatni, hogy egymásból forrnak ki.

1. Tapasztalt-e vaddisznók által okozott károkat a környezetében?

Az alapozó kérdéssel megtudtam, hogy az 5 településen milyen a találkozások és a nem-találkozások aránya. A válaszokat százalékos formában tudom legjobban szemléltetni, arányuk szignifikánsan eltért a területek között ($\text{Chi}^2=24,12$, $\text{df}=4$, $p<0,001$).

Tahitótfaluban és a XII. kerületben volt a legmagasabb azok aránya, akik vaddisznók által okozott károkat tapasztaltak: mindkét helyszínen több, mint 60% válaszolt igennel (Tahitótfalu: 62%, XII. kerület: 61%). A Chi^2 teszt alapján Tahitótfaluból a válaszadók nagyobb arányban jelölték, hogy tapasztaltak vaddisznók okozta károkat, mint amennyit vártunk, és kevesebben válaszoltak nemmel, mint ahogyan arra számítottunk.

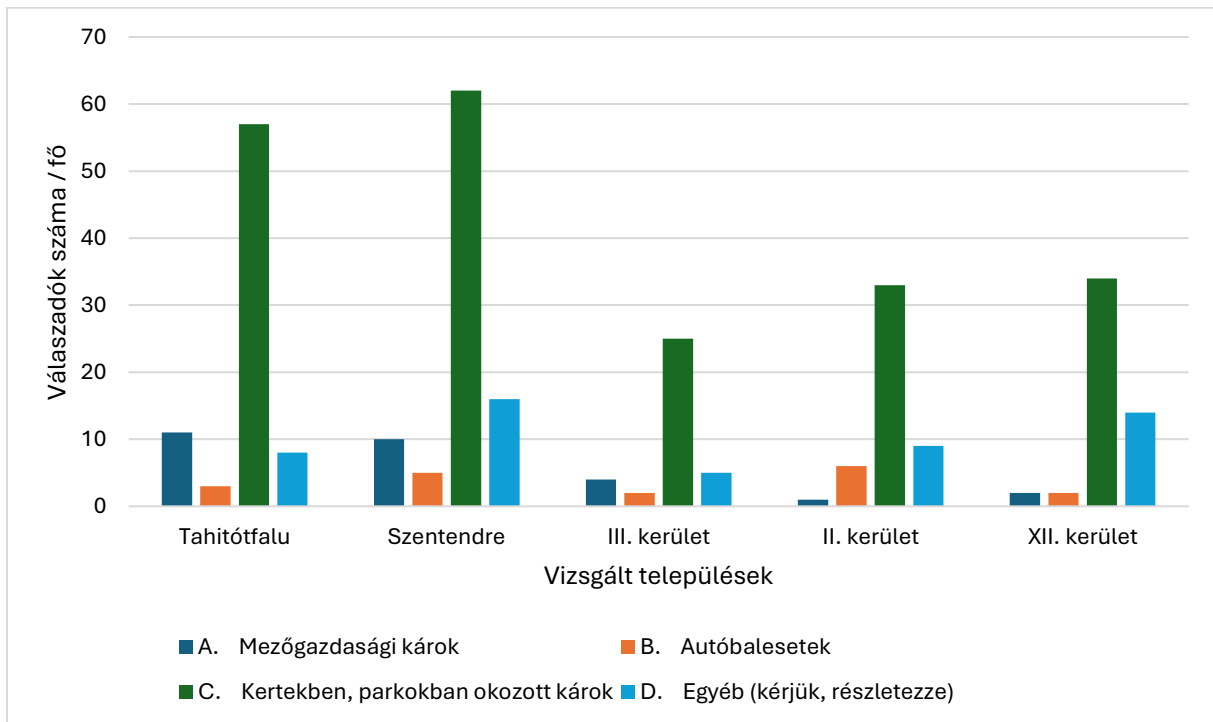
Szentendréről elmondható, hogy a válaszadók szinte fele (51%) számolt be károkról, míg a másik fele nem találkozott ilyesmivel, ezzel szemben a kapott adatok szerint a II. és III. kerületben már a többségről elmondható, hogy nem tapasztalt vaddisznók okozta károkat. Viszont a Chi^2 tesztben azt tapasztaltam, hogy a II. kerületben kevesebben jelezték a károkat, mint amennyi várható volt és a nemleges válaszok aránya valamennyivel magasabb volt a vártnál.

2. A témában feltett második kérdés pedig az igennel szavazókhöz szólt, miszerint, Ha igen, milyen típusú károk fordultak elő? (Több válasz is lehetséges).

A grafikonon (5. ábra) egyértelműen mutatja, hogy a fő kártípus a kertekben, parkokban okozott kár. Szentendre és Tahitótfalu vezeti toronymagasan ezt a válaszlehetőséget, de a többi vizsgált területen is szembetűnően megmutatkozik. A mezőgazdasági károk érthető okokból Tahitótfaluban és Szentendrén tűnnek fel számottevő mennyiségben, az egyéb válaszlehetőség pedig Szentendre mellett még a XII. kerületben kimagasló. Az autóbaleset, mint kártípus a grafikon alapján a II. kerületre jellemző, ezt követi Szentendre a sorban.

A több válaszlehetőség együttes megadása nem volt jelentős mértékű, említésre méltó a mezőgazdasági károk, és a kertekben, parkokban okozott károk együttes megjelölése a két vidéki településen, Tahitótfalun és Szentendrén. Az egyéb, egyénileg írható válaszlehetőségek legszínesebb skáláját kaptam a válaszadóktól, melyeket 3 kategóriába soroltam. Az első

kapcsolódik a fixen megadott válaszokhoz, csak kicsit fokozza, bővebben kifejti azokat, itt elsősorban a fizikai károk jelennek meg valamilyen épített tulajdonban. A második kategória inkább érzelmeken alapszik, a biztonságérzettel, félelemérzettel párosulva fejt ki a lakosság az aggodalmait, itt többször előkerül a gyalogosok félelme, illetve a gyerekek óvása. A harmadik kategóriába a támadásokat soroltam, itt olvastam emberre és háziállatokra vonatkozó konkrét, vagy átvitt értelmű utalásokat, esetlegesen tapasztalatokat, megtörtént eseményeket.

5. ábra: Ha igen, milyen típusú károk fordultak elő? (Több válasz is lehetséges)
(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

3. Milyen mértékben érinti a vaddisznók által okozott kár a közvetlen környezetét?

Ez a kérdés meglepő eredményekhez vezetett, a válaszok aránya szignifikánsan eltért a területek között ($\chi^2=45,58$, $df=16$, $p<0,001$). Döntő többségben a „Nincs hatása”, és az „Inkább kisebb hatása van” válaszok kapták a legtöbb szavazatot az összes vizsgált helyszínen. Ez az eredmény kicsit ellentmond az előző kérdésekben kapott válaszoknak, ugyanis ott a közvetlen környezetben, parkokban, kertekben való károkozásokról számoltak be a lakosok. A válaszok közül itt kiemelkedik a XII. kerület, ahol a „Nagy hatása van” és az „Inkább nagyobb hatása van” válaszok többször fordultak elő, mint a vidékibb településeken. A χ^2 teszt eredménye is alátámasztja ezt, a lakosok jóval nagyobb arányban jelezték a káros hatást, mint amit amennyire számítottunk volna. Illetve Szentendrén ezzel szemben enyhébben

nyilatkoznak a lakosok a teszt alapján, kevesebben jelezték, hogy nagy hatása lenne a kárnak a környezetükben, mint amire számítottunk volna. Érdekes, hogy a „Semleges” válasz ennél a kérdésnél nem volt jellemző.

4. Úgy véli, hogy a vaddisznók okozta károk növekvő problémát jelentenek a lakóhelyén?

Erre a kérdésre a válaszok egyöntetűnek mutatkoztak a XII. kerület kivételével a másik 4 településen. A válaszok aránya szignifikánsan eltért a területek között ($\text{Chi}^2=35,24$, $\text{df}=8$, $p<0,001$). Legtöbben a „Nem, nincs változás” e tekintetben válaszlehetőséget jelölték. A XII. kerületben élők fele-fele arányban válaszolták a „Nem, nincs változás” és az „Igen, egyre több kárt okoznak „válaszlehetőséget, amely egy valós, egyre súlyosbodó problémára hívja fel a figyelmet. Ezt igazolja a Chi^2 tesztben kapott eredmény is, ahol itt mutatkozik a legnagyobb eltérés, sokkal többen gondolják egyre növekvő kárnak a vaddisznó jelenlétét, mint azt vártuk volna, és kevesebben jelölték, hogy nincs változás, mint amennyit statisztikailag vártunk volna. Meglepő Tahitótfalu lakosságának hozzáállása, akik pedig majdnem dupla annyian jelezték, hogy csökkentek a károk.

4.4. A vaddisznók eltávolítása, illetve kilövésük támogatottsága

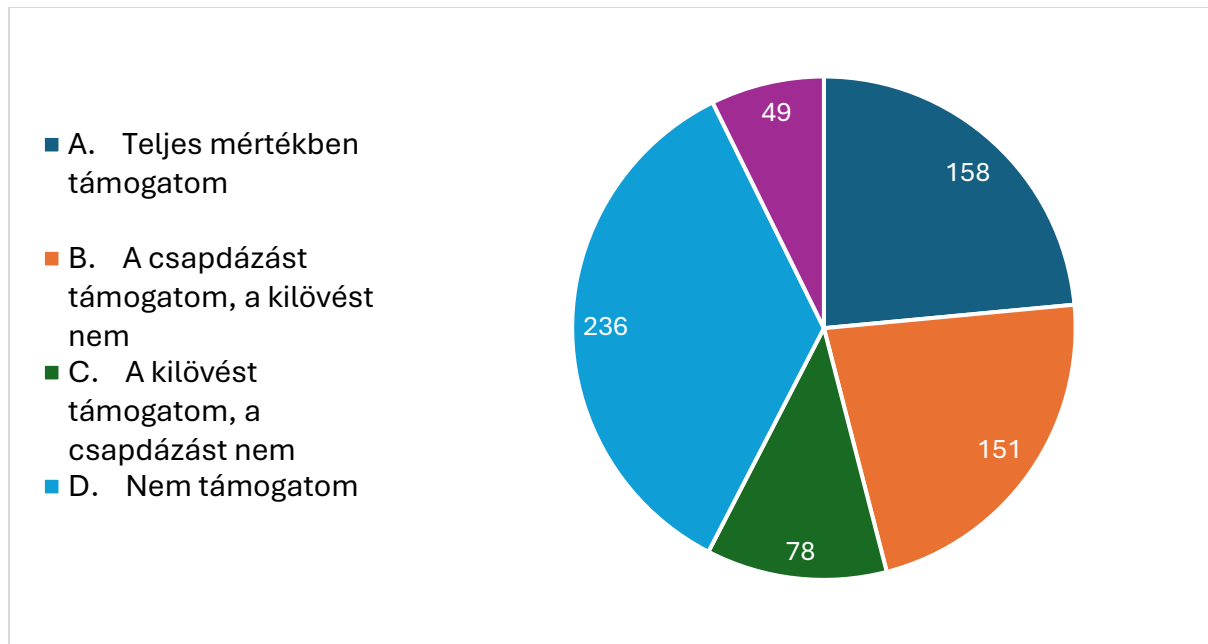
A kérdőív utolsó három kérdése a vaddisznók eltávolításáról, illetve kilövésük támogatottságáról szól.

1. Mennyire támogatja a vaddisznók vadászati (kilövés, csapdázás) módszerekkel történő szabályozását?

Összességében elmondható, hogy a legtöbb szavazatot a „Nem támogatom” válasz kapta. A diagramon a „Teljes mértékben támogatom”, illetve a „A csapdázást támogatom, a kilövést nem” válasz nagyjából megegyező számmal rendelkezik, a legkevesebben pedig az „Egyéb” véleményt osztották (6.ábra). A válaszok aránya szignifikánsan eltért a területek között ($\text{Chi}^2=44,11$, $\text{df}=16$, $p<0,001$). A teszt alapján Tahitótfaluban a kilövést többen támogatják, mint eltávolítási módot, mint amennyit vártunk, ezzel szemben a többi településen pedig kevesebben szavaztak erre a vadászati módszerrel történő eltávolításra. A II. kerületben 3 kérdésre is eltérés tapasztalható a Chi^2 tesztben a várható értékekhez képest. A lakosság inkább támogatóan állt hozzá a vadászati megoldásokhoz, de voltak eltérések a módszerek megítélésében. Kevesebben

támogatják a kilövés általi eltávolítást a vártnál, ezzel szemben a csapdázást többen választották.

Az egyéb vélemények között inkább érzelmi szempontokat írtak le a lakosok, ezek között szerepel a "Békén kell hagyni őket. Meghagyni az életterületet." megközelítés, valamint a: "Nem értek hozzá, bízom benne, hogy a szakértők a legjobb döntéseket hozzák " szemléletű válaszok is.

6. ábra: Mennyire támogatja a vaddisznók vadászati (kilövés, csapdázás) módszerekkel történő szabályozását?

(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

2. Hogyan vélekedik a vaddisznók kilövéséről, mint károkozás-megelőzési módszerről?

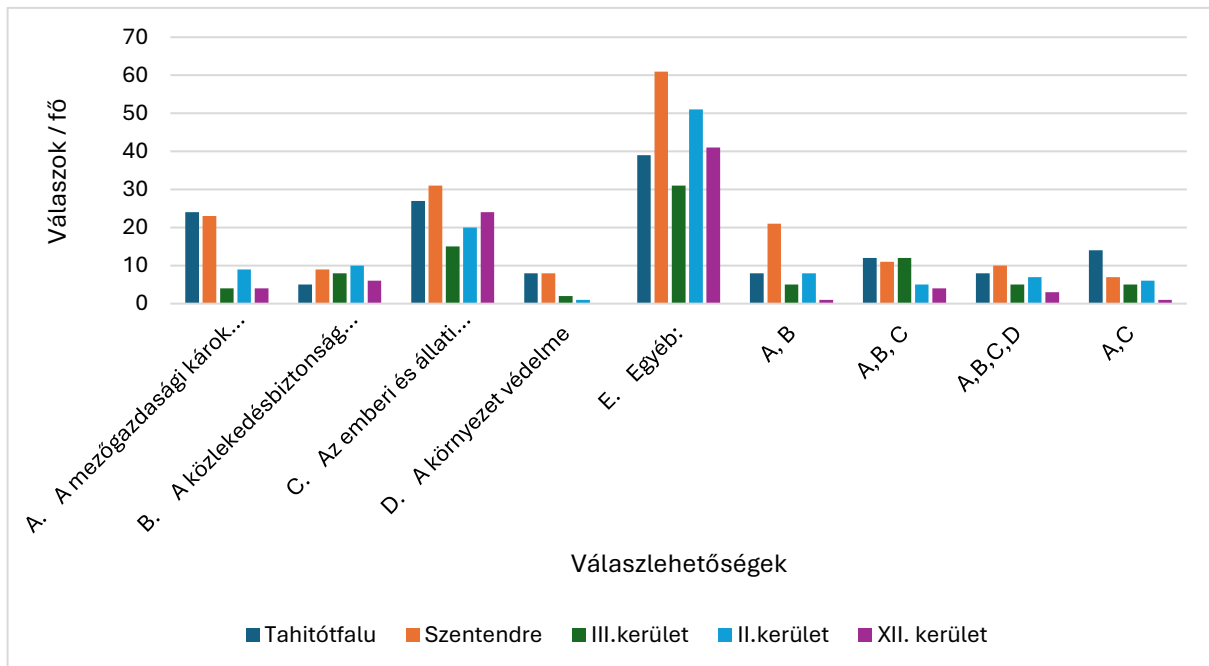
Erre a válaszra Szentendre és Tahitótfalu nagy számban válaszolta, hogy „Megfelelő, hatékony módszer”, a többi településen ez a válasz elenyésző számban fordult elő. A legtöbb voksot a „Kizárólag veszélyhelyzetben támogatom” lehetőség kapta, emellett Szentendrén és a II. kerületben az „Elfogadhatatlan módszer” is nagyobb számban fordult elő, mint a többi településen. Az „Egyéb” válaszlehetőségek Szentendréről érkeztek, ám ezek nyomdafestéket nem tűrő, radikális vélemények a vadászatról és a vadászokról egyaránt. Mindezekről függetlenül nem találtam szignifikáns eltérést a válaszok arányaiban ($\chi^2=18,72$, $df=12$, ns).

3. Ön szerint miért fontos a vaddisznók eltávolítása? (Több válasz is lehetséges)

Erre a kérdésre lehetséges volt válaszokat szabadon, önállóan írni, ám a válaszadók nagy része nem adott választ a kérdésre, akik azonban megtették, az ő véleményük többnyire agresszívan megfogalmazott, negatív jellegű becsmélés a vadászat, mint gyilkolás, és a vadászok, mint gyilkosok szemszögéből. Ez a kérdés bizonyult a kérdőív legmegosztóbb kérdésének. A konkrét válaszokat nem idézem, tartalmuk nagy része egyazon hangvételben ítélezik.

A grafikonon (7.ábra) jól látható az „Egyéb” válaszlehetőség jelentősége, a többi válasz közül az Emberi és állati egészség védelme válasz kapott értékelhető mennyiségű szavazatot.

A válaszok aránya szignifikánsan eltért a területek között ($\chi^2=66,63$, $df=32$, $p<0,001$). Ez Tahitófaluban a mezőgazdasági károknál figyelhető meg, ott a vártnál jóval többen válaszolták ezt a lehetőséget, illetve a kombinált válaszlehetőségnél a mezőgazdasági károk és az emberi-állati egészség védelme dupla annyi választ kapott, mint amennyit vártunk volna. A XII. kerületben a vártnál többen aggódnak az emberi és az állati egészségért, többen jelölték, mint ahogyan várni lehetett. Szentendrén többen említik egyszerre a mezőgazdasági és közlekedésbiztonsági okokat, a XII. kerületben pedig a vártnál kevesebben. A teszt alapján a III. kerületben az A, B, illetve C válaszlehetőségek együttes kiválasztása is többször fordult elő, mint a várt érték.

7. ábra: Ön szerint miért fontos a vaddisznók eltávolítása? (Több válasz is lehetséges) (Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

5. Következtetések és javaslatok

5.1. A kérdőíves felmérés eredményeinek összevetése a felállított

hipotézisekkel

1.hipotézis: Felvetésem az volt, hogy Budapesttől távolodva vidék felé negatív irányban fog változni a megítélés a vaddisznókkal kapcsolatban. A vaddisznó veszélyességére adott válaszokból kiderül, hogy statisztikailag nincs eltérés a területek között a válaszok arányaiban, mindenhol hasonlóan ítélték meg a veszélyességet. A lakóhely és a megítélés kapcsolatára irányuló kérdéseimre adott válaszokból azt az eredményt látom, hogy a megítélést nagyban befolyásolta a lakóhely típusa. A Hogyan befolyásolja a lakóhelye a vaddisznókkal kapcsolatos véleményét? kérdésre a statisztikai eredmények szignifikáns eltérést mutatnak a települések között. Tahitótfalun sokkal többen mondják inkább kedvezőtlennek a hatást, mint azt várnánk elméletileg, amely igazolja a hipotézisemet. Mindenképpen említésre méltó, hogy egy kiugró értékkel is találkozhatunk. A XII. kerületben a nagyon kedvezőtlen hatást sokkal többen mondták, mint ahogy azt vártam volna. Ez azt mutatja, hogy azok a települések, amelyek közelebb állnak a természethez, így a vaddisznóval való bárminemű interakció hatása erősebben érezhető, negatívabban, impulzívabban viszonyulnak a vaddisznók jelenlétéhez.

2.hipotézis: Felvetésem az volt, hogy Budapesttől távolodva nő a vaddisznók okozta károkozások mennyisége. A négy feltett kérdésből háromról elmondható, hogy a válaszok aránya a vizsgált települések között szignifikánsan eltért. A válaszokból egyértelműen kiderül, hogy Tahitótfaluban tapasztalták a legtöbben a vaddisznók okozta kárt, amely alátámasztja a második hipotézist. Ahogyan az első hipotézisnél, úgy itt is kiugró értéket tapasztaltam a XII. kerületben, ahogy növekvő tendenciát mutat a vaddisznók okozta károkozások mértéke. Hiába tartozik a XII. kerület Budapesthez, és nem vidékhez, úgy tűnik, hogy a természetközelség és a városiasodás „összeérése” itt érzékelhető igazán a vaddisznók és a lakók részéről. Érdekes tapasztalás, hogy Tahitótfaluban kevésbé érzik növekvő problémának a vaddisznók károkozását, amelyből következtethetünk arra, hogy Tahitótfalu elhelyezkedése, természeti adottságai lévén az ott élő emberek, noha kárt szenvedtek el, mégsem érinti őket olyan intenzíven, mint a városban élő lakosokat. Az is megfigyelhető, hogy Tahitótfaluban csökkenő mértékű károkozásról számolnak be, mely valamilyen változást mutat. Ez lehet a környék ASP fertőzöttségéből adódó állománygyérítés miatt. A XII. kerületben pedig a növekvő mértékű károk pedig pont ennek az ellenkezőjét mutatják, hogy a vaddisznó remek életfeltételeket talál a városi környezetben, kevésbé háborgatják, megfelelő búvó és táplálkozóhelyeket talál, nem

mellékesen pedig a lakók akarva-akaratlanul a hulladékkal, vagy komposzttal ellátják őket élelemmel.

3.hipotézis: Feltevésem az volt, hogy Budapesttől távolodva növekszik az egyedek kilövésével történő eltávolításának elfogadottsága. A kérdőív legmegosztóbb „témaköre” volt ez, amely erőteljesen szembeállította a lakosságot a vadászathoz közelítő kérdéseimmel. A vadászatot, mint a szabályozás módszerét a válaszadók összesen negyede választotta jó módszernek, a válaszadók majdnem fele elutasítja, a harmadik tábor pedig inkább csapdázna kilövés helyett. Tahitótfaluban többen választották, hogy inkább a kilövésével történő eltávolítást preferálják, mint a csapdázást, és a kilövést, mint hatékony módszert is többet jelölték meg, mint amennyi várható volt. Ez igazolja a harmadik hipotézist. Szentendrén kevesebben választották a kilövést, mint eltávolítási módszert, és többen inkább csapdázának helyette. A kilövés, mint eltávolítási módszerrel kapcsolatos kérdés válaszainak statisztikai elemzéséből kiderült, hogy a lakosság összességében a vészhelyzet miatt indokolt eltávolítást pártolja. A harmadik kérdés a vaddisznók eltávolításának fontosságáról szólt, a kérdésre a megkérdezettek nagy része nem adott választ. A válaszokból érezhető, hogy bár növekvő bosszúságot okoz a vaddisznó a városokban, mégis az eltávolítás témában enyhe szimpátia fedezhető fel a városi emberek reakcióiból. Ez más vizsgálatokban is előfordult, például Berlinben, ahol szintén sok konfliktust okoztak a városban elszaporodott vaddisznók, mégsem pártolta a lakosság a vadászattal való eltávolításukat (Kotulski, 2008).

5.2. Az eredmények összevetése a szakirodalomban fellelhető eredményekkel

A felmérés eredményei alátámasztják azt a tényt, miszerint a generalista fajok, köztük jelen esetben a vaddisznó, könnyen megtalálja életfeltételeit, és eredményesen szaporodik az emberek által lakott városi környezetben (Wright,2004 id Heltai, 2022). A vizsgálatom eredményeként elmondható, hogy a városban előforduló vaddisznó hatása a lakosságra megegyezik a szakirodalomban található elképzeléssel, miszerint minél nagyobb hatása van egy állatnak a környezetére, annál nagyobb mértékben növekszik a negatív megítélése (Heltai et al 2008). A lakosság jelentős részéről elmondható a válaszok alapján, hogy legalább közepesen veszélyesnek tartja a vaddisznót. Tari és munkatársai 2017-es felmérésükben arra mutattak rá, hogy vaddisznók lakott területeken való megjelenése és az ebből eredő konfliktusok napjainkban jelentős kihívást jelentenek a vadgazdálkodók és a lakosság számára egyaránt. A felmérésemben ez is beigazolódik, ugyanis az erre irányuló kérdésben a parkokban, kertekben okozott károkat jelölték meg a válaszadók döntő többségben.

A berlini vaddisznóhelyzetet is párhuzamba tudom hozni jelenlegi vizsgálatommal, ahol Kotulski (2008) megállapította, hogy bár rengeteg bosszúságot és kárt okoznak a vaddisznók, a lakosság mégis vegyes érzelmekkel áll az eltávolításuk milyenségét illetően. Tárki Társadalomkutatási Intézet Zrt. 2019-es "Omnibusz" felméréseivel viszont szembe tudom állítani a kapott eredményeimet. Az Omnibusz felmérésben csak nagyon kevesen gondolták azt, hogy a vadászok, vadászat, kilövésrel való eltávolítási módszer kegyetlen. Ezzel szemben a felmérésben a saját válaszlehetőségeknél nagyon gyakori volt annak kifejtése, hogy a vadászatot kegyetlen megoldásnak tartják és nyomdafestéket nem tűrő vélemények születtek a kilövésrel, mint módszerrel összefüggésben.

5.3. Általános következtetések

A vizsgálatomban kapott eredmények rávilágítanak arra, hogy a feltételezni vélt problémánál sajnos súlyosabb mértékű gondot jelent a városban, legfőképp a XII. kerületben előforduló vaddisznó populáció. A statisztikai eredményeket is alapul véve összességében elmondható, hogy beigazolódott a feltevés, a vidéki ember intenzívebben, gyakrabban találkozik vaddisznóval a lakóhelyén, amely negatívabb viszonyulást eredményez irányukba, viszont a Budapest XII. kerületében szinte megegyező véleményekről számoltak be a megkérdezettek. A vaddisznókról alkotott vélemények széles skáláját lehet látni a felmérésben, viszont a „hasznos”, „semleges”, és „veszélyes” válaszok arányából látszik, hogy egészen megosztó témáról beszélünk. Lakóhelyet tekintve szintén meglepő fordulatot hozott a XII. kerületi lakosok véleménye, akik úgy gondolják, hogy kerületük nagyon kedvezőtlenül befolyásolja a vaddisznók megítélését.

Vizsgálatomban továbbá az is látható, hogy második hipotézisem is igazolásra került a kapott eredményeket tekintve, tehát Budapesttől távolodva ténylegesen nő a károkozások mennyisége a lakosok véleményei alapján. Kiegészítve azzal az érdekességgel, hogy a XII. kerületben aggasztóan nagy mértékű károkozást érzékelnek a lakók. Ez a jelenség annak tudható be, hogy a konfliktusok a természetes élőhelyekkel való közelség okán alakulnak ki állat és ember között, nem pedig a vidék és város közti különbség miatt. Harmadik feltevés is alátámasztották a kapott adatok, és a várt eredmények beigazolódtak a vaddisznók vadászati módszerekkel való eltávolítását tekintve.

A fentiekből egyértelműen látható, hogy a városi vadgazdálkodásra nagy szükség van, a jövőben egyre több munka nehezedik a vadgazdálkodók vállára a budapesti kerületeket

tekintve. A városban megjelenő vaddisznó problémája növekvő tendenciát mutat, és a lakosság ezeken a területeken ezzel együtt fokozottabban és érzékenyebben reagál a hatásaira.

Ez a vizsgálat nem reprezentatív, csak problémafelvetést hordoz magában, ami azt jelenti, hogy ezzel a témakörrel mindenképpen foglalkozni szükséges. A lakosságnak kevés ismerete van a környezetében élő vadállatokról, jelen témát illetően a vaddisznókról (szaporodás, élelemszerzés, viselkedési szokások), ezért szükségesnek látnám ezt az információ hiányt pótolni, például lakossági fórumok, tájékoztató füzetek, szórólapok terjesztésével a kiválasztott vizsgált területeken. Az együtt létezés elkerülhetetlen a vaddisznó és az emberek között, ezért tartanám fontosnak a fent említett edukációs folyamatokat, hogy minél tájékozottabban, felkészültebben tudjanak reagálni a már kialakult, vagy a jövőbeni problémákra, talán még a problémák megoldásában is tudnak segíteni ezáltal a szakembereknek.

6. Összefoglalás

Szakedolgozatom témája személyes indíttatású, ugyanis a Dunakanyarban felnőve, majd Budapestre költözve megtapasztaltam a vidéki, illetve a városi létet is, találkoztam vadakkal mindkét településtípuson. A leírt sorok témájaként azt a véleménykülönbözés vizsgálatát tűztem ki célul, miszerint a várostól távolodva akár csak 30 kilométert, mennyire is különbözik a lakosság hozzáállása és véleménye a különböző településtípusokon a „hirtelen” megjelenő és akár letelepedő nagyvadak, különösképp a vaddisznó tekintetében.

A vizsgálatom eszközének a kérdőíves felmérést választottam, amely segítségével nagyobb létszámú közösséghez is el tudtam juttatni a kérdőívemet a világhálón. A vizsgálat megkezdése előtt, illetve közben is folyamatosan szakirodalmakból tájékoztam a múltbeli, illetve jelenlegi városi vadgazdálkodás témájában, nem csak hazai, hanem külföldi szakirodalmakból is. Vizsgálatom helyszíneinek Tahitótfalut, Szentendrét, III. kerületet, II. kerületet, illetve a XII. kerületet választottam, lineárisan haladva a Duna mentén. A kérdőív terjesztését 2025. év februárjában indítottam el, nagyjából ugyanezen év május közepén fejeztem be a terjesztés folyamatát, és összesen 690 darab kitöltés érkezett a kérdőívre.

Három hipotézist állítottam fel, illetve kérdésként fogalmaztam meg: Budapesttől távolodva inkább negatív lesz a vaddisznó megítélése a lakosság körében? Budapesttől távolodva nő a vaddisznók okozta károk mennyisége? Budapesttől távolodva növekszik az egyedek kilövésével történő eltávolításának elfogadottsága?

Vizsgálatom eredményeképpen a mindhárom feltevésem beigazolódott, továbbá elmondható, hogy az eredmények rávilágítanak arra, hogy a probléma létezik, és egyre nagyobb intenzitással bír a lakosság körében.

Köszönetet szeretnék mondani konzulensemnek, Dr. Bíró Zsoltnak a biztatásáért, szakmai segítségnyújtásáért, illetve türelméért. Köszönöm a 690 személynek, akik időt szántak a kérdőív kitöltésére, segítségük nélkül nem tudtam volna elkészíteni a vizsgálatot. Hálás vagyok a családomnak, és kollégáimnak és barátaimnak, akik bár nem szakmabeliek, de lehetőségeik szerint mindenben támogatták a kutatói munkámat.

7. Irodalomjegyzék

- Bonier, F., Martin, P. R., & Wingfield, J. C. (2007). Urban birds have broader environmental tolerance. *Biology Letters*, 3, 670–673 p. DOI:10.1098/rsbl.2007.0349
- Borsodi, N. B. (2018). *A budapesti vaddisznók előfordulásának értékelése közvetett jelek és kérdőíves felmérés alapján.* (Szakdolgozat). Szent István Egyetem (SZIE), Gödöllő. https://www.researchgate.net/publication/324091269_A_VADDISZNO_JELENLETEN_EK_VIZSGALATA_KOZVETT_JELEK_ALAPJAN_EGYES_BUDAI_KERULETE_KBEN
- Budapest II. Kerületi Önkormányzat. (2015). *2/2007. (I. 18.) rendelet – Városrendezési és építési szabályzat (korrigált változat).* https://archiv.masodikkerulet.hu/data/cms145474/1a_2_2007_0118_19_KVSZ_mod_E_GYBESZERKESZTETT_2015_10_12_velem_re_korrekturas.pdf
- Castillo Contreras, R., Mentaberre, G., Fernández Aguilar, X., Conejero, C., Colom Cadena, A., Ráez Bravo, A., González Crespo, C., Espunyes, J., Lavín, S., & López Olvera, J. R. (2021). Wild boar in the city: Phenotypic responses to urbanisation. *Science of The Total Environment*, 777, 146207. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2021.146207>
- Croci, S., Butet, A., & Clergeau, P. (2008). Does urbanization filter birds on the basis of their biological traits? *The Condor*, 110, 223–240. DOI:10.1525/cond.2008.8409
- Deutsch, F., & Heltai, M. (2017). A vaddisznó jelenlétének vizsgálata közvetett jelek alapján egyes budai kerületekben. *Vadbiológia*, 19, 1.
- Farkas, A., Heltai, M., & Tőke, G. (2020). A barnamedve (*Ursus arctos*) társadalmi megítélésének vizsgálata Hargita megyében. *Vadbiológia*, 2020, 1–13.
- Hadidian, J. (2003). Urban wildlife in the United States: status, trends and projections. In *Programme and Abstracts of 3rd International Wildlife Management Congress* (p. 48). Christchurch, New Zealand. DOI:10.3390/ani5040401
- Happ, N. (2019). *A vaddisznó vadászata.* Saxum Könyvkiadó.
- Heltai, M. (2022). *Városi vadgazdálkodás (jegyzet).* Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak.
- Heltai, M., et al. (2016). A vaddisznó budapesti előfordulásának jogi és biológiai háttere I. *Erdészeti Lapok*, 151(5), 154–156.
- Heltai, M., et al. (2016). A vaddisznó budapesti előfordulásának jogi és biológiai háttere II. *Erdészeti Lapok*, 151(6), 191–194.

- Heltai, M., & Szöcs, E. (2008). *Városi vadgazdálkodás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére*. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak.
- Kark, S., Iwaniuk, A., Schalimtzek, A., & Banker, E. (2007). Living in the city: Can anyone become an “urban exploiter”? *Journal of Biogeography*, 34, 638–651. DOI:[10.1111/j.1365-2699.2006.01638.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2699.2006.01638.x)
- Katona, K., & Heltai, M. (2018). A vaddisznó táplálékösszetételének és – táplálkozási sajátosságainak szakirodalmi áttekintése. *Tájökológiai Lapok*, 16(1), 65–74. https://real.mtak.hu/82529/1/07_Katona_Heltai_u.pdf
- Kotulski, Y. & König, A.: Conflicts, crises and challenges: wild boar in the Berlin City – a social empirical and statistical survey. *Nat. Croat.*, Vol. 17, No. 4, 233–244, 2008, Zagreb. <https://hrcak.srce.hr/file/53983>
- Liker, A. (2020). Adaptive changes in urban populations. *Biologia Futura*, 71, 1–8. DOI:[10.1007/s42977-020-00005-9](https://doi.org/10.1007/s42977-020-00005-9)
- Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat. (2009). *III. ker. Óbuda-Békásmegyer integrált városfejlesztési stratégia I. kötet – Helyzetfeltárás*. https://obvsz.obuda.hu/wp-content/uploads/2010/10/obuda_ivs_helyzetfeltaras_20090323.pdf
- Páll, E. (1982). *A vaddisznó és vadászata*. Mezőgazdasági Kiadó.
- Parsons, K. J., Rigg, A., Conith, A. J., Kitchener, A. C., Harris, S., & Zhu, H. (2020). Skull morphology diverges between urban and rural populations of red foxes mirroring patterns of domestication and macroevolution. *Proceedings of the Royal Society B*. <https://doi.org/10.1098/rspb.2020.0763>
- Primi, R., Viola, P., Serrani, F., Balzarani, M., Tiberi, C., Rossi, C. M., & Amici, A. (2022?). *Update on wild boar (Sus scrofa) distribution in the Metropolitan City of Rome*. https://www.researchgate.net/profile/Riccardo-Primi/publication/310974219_Poster/links/583bfb7708ae3d9172423c12/Poster.pdf
- Stillfried, M., Gras, P., Börner, K., Göritz, F., Painer, J., Röllig, K., Wenzler, M., Hofer, H., Ortmann, S., & Kramer Schadt, S. (2017). Secrets of success in a landscape of fear: Urban wild boar adjust risk perception and tolerate disturbance. *Frontiers in Ecology and Evolution*, 5, 157. DOI:[10.3389/fevo.2017.00157](https://doi.org/10.3389/fevo.2017.00157)
- Szentendre Önkormányzata. (2023). *Vadlakott területen 2021. május 1. – 2022. május 1.* <https://szentendre.hu/vadlakott-területen-2/>
- Tari, T., Sándor, G., Heffenträger, G., & Náhlik, A. (2017). A vaddisznó előfordulása és viselkedésének jellemzői balatoniparti településeken. Soproni Egyetem, Erdőmérnöki

Kar, Vadgazdálkodási és Gerinces Állattani Intézet.
https://www.researchgate.net/publication/317825448_A_VADDISZNO_ELOFORDULASA_ES_VISELKEDESENEK_JELLEMZOI_BALATON-PARTI_TELEPULESEKEN

Tari, T., Sándor, G., & Náhlik, A. (2020). A vaddisznó lakott területi megjelenésének jellemzői kérdőíves felmérés eredményeinek tükrében. Soproni Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Vadgazdálkodási és Gerinces Állattani Intézet.
https://www.researchgate.net/publication/347902941_A_vaddiszno_lakottterületi_megjelenésének_jellemzoi_kerdoives_felmeres_eredményeinek_tukreben

Tárki Zrt. (2019). *A vadászat megítélése a felnőtt magyar lakosság körében – "Omnibusz" felmérés eredményei.*
https://vadaszativedegylet.hu/app/omvv/web/uploads/files/Kozvelemenykutatas_a_vadaszat_megiteleserol__megrendelo_-_Orszagos_Magyar_Vadaszati_Vedegylet_keszito_-_T%C3%81RKI_Tarsadalomkutatasi_Intezet_Zrt.__tamogato_-_Agrarminiszterium_2019.pdf

Tóth, M., Bárány, A., & Szenczi, P. (2011). A nyest Budapesten. *Állattani Közlemények*, 96.
https://real-j.mtak.hu/8021/1/AllataniKozlemenyek_96.pdf

Wright, R. T. (2004). *Environmental Science: Toward a Sustainable Future* (9th ed.). Prentice Hall.
https://www.researchgate.net/publication/246078368_Environmental_Science_Toward_A_Sustainable_Future

Zolnay, L. (1971). *Vadászatok a régi Magyarországon*. Natura Kiadó.

Zsolnai, A., Csókás, A., Szabó, L., Patkó, L., Csányi, S., Márton, M., Lakatos, E. A., Anton, I., Deutsch, F., & Heltai, M. (2022). Genetic adaptation to urban living: molecular DNA analyses of wild boar populations in Budapest and surrounding area. *Mammalian Biology*, 102, 221–234. DOI:[10.1007/s42991-021-00212-4](https://doi.org/10.1007/s42991-021-00212-4)

8. Ábrajegyzék

1. ábra: Melyik korosztályba tartozik?

(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

2. ábra: Milyen mértékben tartja a vaddisznót veszélyesnek?

(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

3. ábra: Hogyan befolyásolja a lakóhelye a vaddisznókkal kapcsolatos véleményét?

(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

4. ábra: Ön szerint mi befolyásolja a vaddisznókkal kapcsolatos megítélést? (Több válasz is lehetséges)

(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

5. ábra: Ha igen, milyen típusú károk fordultak elő? (Több válasz is lehetséges)

(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

6. ábra: Mennyire támogatja a vaddisznók vadászati (kilövés, csapdázás) módszerekkel történő szabályozását?

(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

7. ábra: Ön szerint miért fontos a vaddisznók eltávolítása? (Több válasz is lehetséges)

(Forrás: Saját szerkesztés 2025. február-május időszakban gyűjtött kérdőív adatok alapján.)

9. Mellékletek

1. számú melléklet: A témakörben megjelent és felhasznált cikkek jegyzéke
(a teljesség igénye nélkül)

- <https://greendex.hu/a-vaddisznok-a-kertek-remei/> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://gyal.hu/megelozes-vad-altal-belteruleten-okozott-karok/> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://www.hegyvidekujsag.hu/archivum-2012-január-31/urbanizalt-vaddisznok> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- https://www.repcelak.hu/editor_up/lakossagi-tajekoztato.pdf (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://www.turistamagazin.hu/hir/varoslako-vaddisznok-nyomaban> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://www.savariaforum.hu/rovat/mar-a-varosban-vannak-a-vaddisznok> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://telex.hu/belfold/2021/11/22/vaddisznok-szaguldoztak-a-gazdagreti-lakotelepen> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://hang.hu/budaihang/vaddisznok-a-varosban-jobban-turik-a-stresszt-nem-felnek-es-akar-az-eletuk-aran-is-megvedik-az-otthonukat-161997> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://www.nak.hu/agazati-hirek/mezogazdasag/148-erdo-es-vadgazdalkodas/97374-az-elhanyagolt-varosi-belteruletek-vonzzak-a-vadakat> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://infostart.hu/belfold/2019/11/19/mindennapi-vendegek-lettek-a-vadallatok-a-lakott-teruleteken> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://telex.hu/belfold/2025/10/12/szomszedom-a-vaddisznok-kis-esti-malachajszja-a-xii-keruletben> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://welovebudapest.com/cikk/2020/05/08/urbanizalt-allatok-van-olyan-vaddisznok-populacio-amely-mar-el-sem-hagyja-a-belteruletet-1/> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://budapestkornyeke.hu/vaddisznoktamadas-pomazon-terített-asztal-az-agglomeracio-a-veszelyes-allatoknak/amp/> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)

- <https://www.turistamagazin.hu/hir/a-vaddiszno-nem-csak-beszokik-a-varosba-velunk-el> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://mandiner.hu/belfold/2023/01/vaddiszno-kiloves> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://hang.hu/budaihang/itt-mar-nem-eleg-a-hello-rofik-180843> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://greendex.hu/ezert-egyre-tobb-a-vad-a-varosokban/> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://www.turistamagazin.hu/hir/vaddisznok-szaladgaltak-gazdagreten> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://www.turistamagazin.hu/hir/varoslako-vaddisznok-nyomaban> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://www.agrarszektor.hu/allat/20250901/nem-veletlenül-van-egyre-tobb-vaddiszno-a-magyar-varosokban-ez-az-oka-57429> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://minap.hu/miskolc/2024/02/06/szabalyozzak-vaddisznoallomanyt-miskolcon> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://magyarnemzet.hu/belfold/2025/01/kiadtak-a-kilovesi-engedelyt-a-megyei-jogu-varos-lakott-területen> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://www.hirbalaton.hu/novekvo-vaddiszno-gondok-a-balaton-korul-kinalkozik-megoldas/> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://rtl.hu/fokusz/2025/08/19/aggodnak-a-varosiak-mit-tegyunk-ha-szembejön-velunk-egy-vaddiszno> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)
- <https://www.veol.hu/helyi-kozelet/2025/10/jarvanyugyi-kockazat-miatt-ultek-ossze-a-balatonnal-ez-miatt-azonnal-lepni-kell> (utolsó letöltés dátuma: 2025. 11. 03.)

2. számú melléklet: Google Forms kérdőív

1. Melyik településen él?

- A. Tahitótfalu
- B. Szentendre
- C. III. kerület
- D. II. kerület

E. XII. kerület

2. Melyik korosztályba tartozik?

- A. 18-24
- B. 25-34
- C. 35-44
- D. 45-59
- E. 60+

3. Milyen mértékben tartja a vaddisznót veszélyesnek?

- A. Nem veszélyes
- B. Kis mértékben veszélyes
- C. Közepesen veszélyes
- D. Nagy mértékben veszélyes

4. Ön hogyan vélekedik a vaddisznókkal kapcsolatban? (Több válasz is lehetséges)

- A. Kártevő
- B. Hasznos állat
- C. Szép állat
- D. Veszélyes
- E. Semleges véleményem van róla

5. Amennyiben vidéken él, hogyan befolyásolja a lakóhelye a vaddisznókkal kapcsolatos véleményét?

- A. Nagyon kedvezőtlen
- B. Inkább kedvezőtlen
- C. Semleges
- D. Inkább kedvező
- E. Nagyon kedvező

6. Amennyiben városban él, hogyan befolyásolja a lakóhelye a vaddisznókkal kapcsolatos véleményét?

- A. Nagyon kedvezőtlen
- B. Inkább kedvezőtlen
- C. Semleges
- D. Inkább kedvező
- E. Nagyon kedvező

7. Ön szerint mi befolyásolja a vaddisznókkal kapcsolatos megítélését? (Több válasz is lehetséges)

- A. A vaddisznók okozta károk
- B. A vaddisznók megjelenése az emberi környezetben
- C. A helyi lakosság tapasztalatai
- D. A helyi természetvédelmi vagy vadászati intézkedések
- E. Egyéb:

8. Tapasztalt-e vaddisznók által okozott károkat a környezetében?

- A. Igen
- B. Nem

9. Ha igen, milyen típusú károk fordultak elő? (Több válasz is lehetséges)

- A. Mezőgazdasági károk
- B. Autóbalesetek
- C. Kertekben, parkokban okozott károk
- D. Egyéb (kérjük, részletezze)

10. Milyen mértékben érinti a vaddisznók által okozott kár a közvetlen környezetét?

- A. Nincs hatása
- B. Inkább kisebb hatása van
- C. Semleges
- D. Inkább nagyobb hatása van

E. Nagy hatása van

11. Úgy véli, hogy a vaddisznók okozta károk növekvő problémát jelentenek a lakóhelyén?

A. Igen, egyre több kárt okoznak

B. Nem, nincs változás

C. Csökkentek a károk

12. Mennyire támogatja a vaddisznók vadászati (kilövés, csapdázás) módszerekkel történő szabályozását?

A. Teljes mértékben támogatom

B. A csapdázást támogatom, a kilövést nem

C. A kilövést támogatom, a csapdázást nem

D. Nem támogatom

E. Egyéb:

13. Hogyan vélekedik a vaddisznók kilövéséről, mint károkozás-megelőzési módszerről?

A. Megfelelő, hatékony módszer

B. Kizárólag vészhelyzetekben támogatom

C. Elfogadhatatlan módszer

D. Egyéb:

14. Ön szerint miért fontos a vaddisznók eltávolítása? (Több válasz is lehetséges)

A. A mezőgazdasági károk csökkentése

B. A közlekedésbiztonság javítása

C. Az emberi és állati egészség védelme

D. A környezet védelme

E. Egyéb:

3. számú melléklet: Kérdőív adatkezelési tájékoztatója

Az alábbiakban egy, a Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem Vadgazda szakirány keretein belül folyó kutatásban való részvételre szeretném felkérni.

A vizsgálat célja és menete

A kutatás célja annak a vizsgálata, hogy miként változik az emberek viszonyulása a fővárostól távolodva a vaddisznó megítélésében. A kutatás részeként egy online kérdőívet kell kitöltenie. A kérdőív kitöltése a tájékoztató nyilatkozat elolvasásával és a beleegyező nyilatkozat kitöltésével együtt kb. 10 percet vesz igénybe.

Adatkezelés, részvétel

A kutatásban való részvétel teljesen önkéntes, a kérdőívek kitöltése név nélkül történik. A kitöltés bármikor indoklás nélkül megszakítható, vagy visszavonható. Szigorúan bizalmasan kezelünk minden olyan információt, amit a kutatás keretén belül gyűjtünk össze. A kutatás során nyert adatokat jelszóval ellátva biztonságos számítógépen tároljuk. A kutatás során nyert adatokat összegezzük, statisztikai elemzéseket végzünk rajta, amelyekből egyetlen résztvevő személyazonossága sem állapítható meg.

Amennyiben a kutatásban való részvétel mellett dönt, kérjük, hogy töltsse ki a kérdőívet az elejétől a végéig, és törekedjen arra, hogy minden kérdésre válaszoljon. A válaszadás során nincsenek jó vagy rossz válaszok, így azt a válaszlehetőséget jelölje meg, amiről úgy érzi, hogy a leginkább/legkevésbé jellemző vagy igaz magára nézve.

Eredmény

A kutatás során kapott eredményekről később tudományos írás jelenik meg. Erről a kívánságnak megfelelően szóbeli vagy írásos tájékoztatást adunk.

A kutatással kapcsolatos bármilyen felmerülő kérdésre a kutatás és az adatfelvétel vezetői szívesen válaszolnak e-mailben. Kérdéseiket az p.daniella95@gmail.com emailcímmre küldhetik.

Kérjük, amennyiben egyetért a fenti feltételekkel, és hozzájárul a kutatásban való részvételhez, ezt az alábbiakban az 'Igen' válaszopció megjelölésével jelezze. Segítségét és együttműködését előre is köszönjük!

Kijelentem, hogy önkéntesen veszek részt a kutatásban. Tájékoztatót kaptam a kutatás céljairól és megértettem azokat.

Tudomásul veszem, hogy a kutatásban az adatokat névtelenül gyűjtik, és más személyes adatomat sem rögzítik. Hozzájárulok ahhoz, hogy azok a rólam felvett adatok, amelyek nem alkalmasak a személyem azonosítására, rendelkezésre álljanak más kutatáshoz.

Fenntartom a jogot, hogy bármikor visszavonhassam a beleegyezésemet a kutatásban való részvételemet illetően. Ebben az esetben a rólam felvett adatokat törölni kell.

Tudomásul veszem azt a tényt, hogy ennek a kutatásnak nem része semmilyen egyéni jelentés, összefoglaló.

A továbblépéssel hozzájárul ahhoz, hogy a vizsgálat során az Önről felvett, személye azonosítására nem alkalmas adatokat kutatási célra felhasználjuk, illetve, hogy más kutatók számára is hozzáférhetőek legyenek. Kijelentem, hogy 18 éves elmúltam, a kutatásban való részvételem körülményeiről részletes tájékoztatást kaptam, a feltételekkel egyetértetek, a részvételt vállalom.

Köszönöm, hogy válaszával segíti a munkámat!

Hozzájárulok a fentiekhez.

10. Nyilatkozatok

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és
eredetiségéről

A hallgató neve: PURAIK DANIELLA
A Hallgató Neptun kódja: A2SDLA
A dolgozat címe: A LAKOSSÁG HOZZÁÁLLÁSÁNAK ÉS VÉLEMÉNYÉNEK
VIZSGÁLATA A VÁROSBAN MEGJELENŐ VADFAJOKKAL KAPCSOLAT
BAN
A megjelenés éve: 2025
A konzulens intézetének neve: VADGAZDÁLKODÁSI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI INTÉZET
A konzulens tanszékének a neve: VADBIOLÓGIA ÉS VADGAZDÁLKODÁSI TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

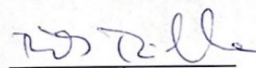
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2025 év október hó 26 nap

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

PURÁN DANIELLA (név) (hallgató Neptun azonosítója: A2SDLA)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2025 év október hó 16. nap

belső konzulens

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Purák Daniella
Neptun-kódja:	A2SDLA
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☒ BSc/BA ☐ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb: TDK
Tantárgy neve/kódja*:	Szakedolgozat
A munka címe:	A lakosság hozzáállásának és véleményének vizsgálata a városban megjelenő vadfajokkal kapcsolatban.

* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)

B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrektúra, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
Szakirodalom keresése, fordítás	Microsoft Copilot, Chat GPT	Szakirodalmi áttekintés, Anyag és módszer

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka mellékletében való csatolása szükséges.)

	eszköz neve, verziója, elérhetősége	ábra / táblázat pontos sorszáma	tartalmazó melléklet bejegyzésének sorszáma
-	-	-	-

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....
.....
.....
.....

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helyállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt: Gödöllő....., 2025. október hó 26. nap

Pauer Diella
.....

[Handwritten Signature]
.....

Hallgató aláírása

Konzulens/Témavezető aláírása